صوبائی اسمبلی خیبر پختونخوا

اسمبلی کا اجلاس، اسمبلی چیمبر پشاور میں بروز سوموار مورخہ 10 دسمبر 2012ء بمطابق 25 محرم الحرام 1434 ہجری بعد از دوپہر تین بجکر پچپن منٹ پر منعقد ہوا۔
جناب سپیکر، کرامت اللہ خان مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔

تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ

اَعُوذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیطٰنِ الرَّجِیمِ۔ بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیمِ۔

وَلَقَدۡ ءَاتَیۡنَا لُقۡمٰنَ الۡحِکۡمَةَ أَنِ اشۡکُرۡ لِلّٰہِ ۚ وَمَن یَشۡکُرۡ فَإِنَّمَا یَشۡکُرُ لِنَفۡسِهِۦ ۖ وَمَن کَفَرَ فَإِنَّ اللّٰہَ غَنِیٌّ حَمِیدٌ O وَإِذۡ قَالَ لُقۡمٰنُ لِٱبۡنِهِۦ وَهُوَ یَعِظُهُۥ یٰبُنَیَّ لَا تُشۡرِكۡ بِاللّٰہِ ۖ إِنَّ الشِّرۡكَ لَظُلۡمٌ عَظِیمٌ۔ صَدَقَ اللّٰہُ الۡعَظِیم۔

(ترجمہ): اور ہم نے لقمان کو دانائی بخشی کہ خدا کا شکر کرو اور جو شخص شکر کرتا ہے تو اپنے ہی فائدے کیلئے شکر کرتا ہے اور جو ناشکری کرتا ہے تو خدا بھی بے پرواہ اور سزاوار حمد (وثنا) ہے۔ اور (اُس وقت کو یاد کرو) جب لقمان نے اپنے بیٹے کو نصیحت کرتے ہوئے کہا کہ بیٹا خدا کے ساتھ شرک نہ کرنا۔ شرک تو بڑا (بھاری) ظلم ہے۔ و آخِرُ الدَّعۡوَانا أَنِ الۡحَمۡدُ لِلّٰہِ رَبِّ الۡعٰلَمِینَ۔

جناب سپیکر: جزاکم اللہ۔

اراکین کی رخصت

جناب سپیکر: ان معزز اراکین نے رخصت کیلئے درخواستیں ارسال کی ہیں: جناب وجیہہ الزمان صاحب 10-12-2012؛ جناب راجہ فیصل زمان صاحب 10-12-2012 و 11-12-2012؛ جناب شیر اعظم وزیر صاحب 10-12-2012؛ ڈاکٹر ذاکراللہ خان صاحب 10-12-2012؛ جناب ثناء اللہ خان میانخیل صاحب 10-12-2012 تا 14-12-2012 اور جناب انور خان صاحب 10-12-2012 و 11-12-2012۔

Is it the desire of the House that the leave may be granted?

(The motion was carried)

Mr. Speaker: Leave is granted. 'Panel of Chairmen'-----

جناب اکرم خان درانی (قائد حزب اختلاف): سپیکر صاحب!

جناب سپیکر: دوہ منتہ جی چی هاؤس 'کمپلیٹ' شی۔

مسند نشین حضرات کی نامزدگی

Mr. Speaker: 'Panel of Chairmen': In pursuance of sub rule (1) of rule 14 of the Provincial Assembly of Khyber Pakhtunkhwa, Procedure and Conduct of Business Rules, 1988, I hereby nominate the following Members, in order of priority, to form a 'Panel of Chairmen' for the current Session:

1. Mr. Abdul Akbar Khan;
2. Mr. Ghani Dad Khan;
3. Mr. Muhammad Javed Abbasi; and
4. Mr. Shah Hussain Khan.

عرضداشتوں کے بارے میں کمیٹی کی تشکیل

Mr. Speaker: 'Committee on Petitions': In pursuance of rule 116 of the Provincial Assembly of Khyber Pakhtunkhwa, Procedure and Conduct of Business Rules, 1988, I hereby constitute a 'Committee on Petitions' comprising the following Members under the Chairmanship of Mr. Khushdil Khan Advocate, honourable Deputy Speaker:

1. Mr. Ghani Dad Khan;
2. Dr. Faiza Bibi Rasheed;
3. Engineer Sajjadullah Khan;

4. Dr. Zakirullah Khan;
5. Mr. Inayatullah Khan Jadoon; and
6. Ms. Shagufta Malik.

Ji honourable Akram Khan Durrani Sahib.

میاں افتخار حسین (وزیر اطلاعات): سپیکر صاحب!

جناب سپیکر: ودریږه جی، درانی صاحب له فلور ورکړو څه ضروری خبره ده که څه ده؟

قائد حزب اختلاف: دوئ به خبره وکړی جی خیر دے۔ زۀ به میاں صاحب ته، زما میاں دے زه به وخت ورکړم دوئ ته۔

جناب سپیکر: بنه بس دے۔ (قہقہے) جی میاں افتخار صاحب۔

چارسدہ اور بنوں میں دہشت گردی کے واقعات

وزیر اطلاعات: زما خو جی بس دغه دے۔ داسې ده جی چې تاسو ته به پته وی چې نن په چارسده کښې د اسفند یار ولی خان د اے این اپی جلسه وه او په هغې کښې چې کوم دے نو دهماکه شوې ده، څلور کسان په هغه ټائم خو اطلاع دا وه چې زخمیان دی خو د دې نه سیوا زخمیان دی، اووه کسان زخمیان دی، معمولی زخمیان دی، خدائے بچ کړی دی خو په دې بنیاد باندې د دې د مذمت خبره چې زمونږ په وطن کښې داسې یؤ پارټی هم پاتې نه شوه چې ګنې هغه د دهشت ګردو په ټارګټ نه ده، زمونږ که د قاضی حسین احمد صاحب خبره وه نو د خودکش دهماکې واقعه شوې ده، مولانا فضل الرحمان صاحب باندې په کور هم او ورسره دوه ځله واقعات د دهماکو شوی دی، آفتاب خان چې کوم دے نو د هغوی سره هم مطلب دا دے چې داسې واقعات شوی دی او دغه رنګ چې کوم دے نو د عمران سره هم داسې واقعات شوی دی او د پیپلز پارټئ او زمونږ خو مطلب دا دے چې د چا نه پټه خبره ده نه۔ دا یؤ داسې مرحلې ته خلق روان دی چې اوس د راتلونکی الیکشن یؤ علامه ده، ماحول چې کوم دے الیکشن ته جوړیدو والا دے او په دې موقع د دهشت ګردو دا انداز خپلول او بیا عوامی نیشنل پارټی چونکه د بدقسمتئ نه دلته ډیر مخصوص طریقې سره ټارګټ ده او د هغوی دغه رنګ خلق لوئے لوئے جلوسونه او جلسې کوی نو هغوی ته دومره

مشکل نه پیښیږی لکه چې عوامی نیشنل پارټئ ته کوم مشکل پیښ دے او نن زمونږه مرکزی قائد اسفند یار ولی خان چې چارسده مطلب دے د هغه خپله ضلع ده او ورسره زمونږ وزیر اعلیٰ صاحب او زمونږ چې کوم دے نور د پارټئ افراسیاب خټک صاحب او ټول قائدین زمونږه موجود وو، لهذا مونږه د دې مذمت هم کوؤ، د مذمت سره د دې يؤ معمولی غوندې وضاحت کوؤ او هغه په دې بنیاد باندې چې مونږ په دې خبرو یریږو نه، مونږ مخکښې هم قربانئ ورکړې دی او چې ضرورت وی اوس به هم ورکوؤ او که خدائے کړے خیر وی تر اخره پورې به دا قربانئ ورکوؤ او ډیر غټ ظالمان او جابران راغلی دی، د باچا خان سپاهیان دوئ ته Surrender شوی نه دی، مونږ دهشت ګردو ته وایو چې په دې واقعاتو یریږو نه۔ زمونږ خو پرون اسفند یار وئیل چې مونږ مذاکراتو ته تیار یو او په مینځ کښې دغه رنګ صورتحال جوړیږی، مونږ د دې مقابلې ته ضرور تیار یو خو دې ټولو مشرانو ته دا خواست کوم چې ټوله معاشره په ټارګټ ده، پکار ده چې مونږ مشترکه طور د دې خلاف يؤ احتجاج چې مونږ په هیڅ قیمت Election postponed کول نه غواړو، الیکشن په وخت باندې کول غواړو، مونږ يؤ جمهوری خلق یو او اوس خو دهشت ګردو، اول به هغوی وائی چې جمهوریت کفر دے، ووټ اچول کفر دے او دوئ به وائی چې څوک په دیکښې حصه اخلی، مونږ به سزا ورکوؤ۔ په دې لړ کښې خو زه خصوصی د جمعیت علماء اسلام، د جماعت اسلامی او د هغې مذهبی پارټو د زړه نه مشکور یم چې هغوی په دې پراسیس کښې حصه اخلی او هغوی د دغه دهشت ګردو د جمهوریت په توږ کښې د هغوی مقابله کوی، لهذا مونږه دې وخت کښې دا خبره کوؤ چې دهشت ګردو دا میدان د ټوپک په زور، د خودکش دهماکو په زور دا قوم ئے فتح نکړو، زمونږ حوصلې ئے پست نکړې، مونږ ئے کمزوری نکړو، مونږ په میدان کښې ولاړ یو، اوس هغوی غواړی چې د پارلیمنټ په ذریعه، پارلیمنټ قبضه کړی۔ جناب سپیکر صاحب، دا ډیره خطرناکه خبره ده ځکه ئے زه په ریکارډ راوستل غواړم چې د پینځه دیرش کاله هغوی تش په میدان کښې دهماکې کولې، خلق ئے 'پریشرائز' کول، سکولونه ئے الوزول، هسپتالونه ئے الوزول، اوس چې کوم دے هغوی دا خلق داسې یروی چې جمهوری خلق الیکشن ته رااونه ځی او

هغه خلق په الیکشن کښې کامیابی اوموموی چې دهشت گرد کوم خلق غواړی، نو دهشت گرد د خپلو خلقو په ذریعه به دا پارلیمنټ قبضه کوی، دا یواځې زمونږ د ملک د پاره خطرناکه خبره نه ده بلکه دا د ټولې دنیا د پاره خطرناکه خبره ده، لهذا په دې بنیاد باندې مونږ د دې دهشت گردئ مذمت هم کوؤ او دا یؤ لوظ یؤ ځل بیا کوؤ چې مونږ د خپل سرونو نه تیر یو او مونږ قربانو ته تیار یو او د دهشت گردئ خلاف زمونږ دا جهاد به جاری وی۔ ډیره مننه، شکریه جی۔

جناب سپیکر: شکریہ۔ آنریبل لیڈر آف دی اپوزیشن، اکرم خان درانی صاحب۔

قائد حزب اختلاف: محترم سپیکر صاحب، ستاسو ډیره مننه۔ ما هم په دې حالاتو باندې خبره کوله چې په کوم لائن باندې میاں صاحب لاړو خو چونکه ما ځکه وخت ورکړلو چې مونږ به مخامخا د خپلو میاں گانو قدر هم کوؤ او مونږ ته ئے قدر لازم هم دے۔ حقیقت دے جی چې نن کومه واقعه شوې ده لکه دې چارسده کښې د اسفند یار خان په جلسه باندې، هغه هم افسوسناکه ده او پکښې ډیر قیمتی خلق زخمیان او نقصان شوے دے جی، هم دغه شان جی په بنوں کښې په ککی کښې جی زمونږ په پولیس سټیشن باندې هلته هم داسې واقعه شوې ده او په هغې کښې جی یقین اوساتئ هلته زمونږ سویلین د پولیس سره سره، چونکه هغه کلے هم ورغلے دے او د پولیس په مدد کښې هغه کلے هم شامل وو، نو هلته پکښې جی زمونږ یؤ شپږ کسان د هغه کلی مشران او ځوانان پکښې شهیدان شوی دی نو ما وئیل چې یؤ خو دا ده جی که دا د چارسدې ده او که د بنوں ده، هم Same مونږ ته داسې درنه ده دا خبره، خو چونکه د بنوں چې کومه واقعه ده، په دیکښې دا سویلین راوتی دی او هلته په دې پولیس سټیشن کښې خلق کم دی جی، زمونږ پولیس کم دے نو د هغوی به مدد کوؤ نو زما به گورنمنټ ته جی دغه درخواست وی چې چونکه دوئ د دې لوکل انتظامیې نه رپورټ رااوغواړی، د ډی پی او، ډی آئی جی او د ډی سی او چې هلته انتظامیه ده او که چرته داسې وی چې څنگه پولیس هلته حفاظت کوی د خپلو خلقو، عوامو هم داسې کړی دی، نو زما به دا گزارش وی چې هغه مراعات چې دوئ کوم دې سپاهی ته ورکوی او هلته دا رپورټ درست وی، دا پولیس ډیپارټمنټ ئے خپله هم اومنی چې یره دا خلق چې دی، دا هسې نه دی په هغه ځائے کښې خو په مدد کښې راغلی دی نو

زما به ګورنمنټ ته دا درخواست وی چې دوئ که هغه تیس لاکهه روپئ دې سپاهی ته، شهید ته ورکوی چې د هغه کلی خلقو ته هم چې څوک هلته شهیدان شوی دی، هغوی ته ملاؤ شی جی. ورسره ورسره دویمه خبره جی چې نن په پوره ملک کښې او خصوصاً زمونږ په خیبر پختونخوا کښې ډیره اهم ده چې هغه جی د کالا باغ ډیم مسئله ده او دغه مسئله زه نه پوهیږمه چې الیکشن راراوان دے او په داسې وخت باندې زمونږ یؤ ډیر غټ عدالت چې هغې ته مونږ ډیر د قدر په نظر ګورو، هغې ته مونږ ډیر د عزت په نظر ګورو، هغې ته مونږ ډیر د وقار په نظر باندې ګورو او هغه داسې یؤ فیصله کوی چې هغه د انتظامی امورو سره وی، په هغې کښې حکومت ته پته لګی چې زه په ملک کښې ډیم جوړومه چې ما سره د دې د پاره وسائل شته او که نه؟ آیا زه د بهر نه د چا نه پیسې غواړمه او ما سره څوک په دیکښې زما په شرائطو باندې تیار دے او که نه؟ او بیا داسې مسئله چې په هغې باندې په درې صوبو کښې قرارداد پاس شوے دے جی د دې نه وړاندې، په خیبر پختونخوا کښې، په بلوچستان کښې او په سندهه کښې په دې باندې قراردادونه پاس شوی دی نو د دې قراردادونو هم او د عوامو د رائے هم احترام چې دے ضروری دے. اوس مونږ وایو چې دا خو عقل نه منی چې دا جوړ شی، عقل دا خبرې نه تسلیموی. اوس داسې ده چې یؤ نوې نعره غوندې ئے جوړه کړه چې چا ته به هغه فائده ورکوی په پنجاب کښې، هغه به په هغه انداز باندې عوامو ته خبرې کوی او مونږ ته به دلته راکوی، مونږ به په دې انداز باندې خبرې کوؤ خو بیا هم د دې ایوان چې دوه قراردادونه پاس شوی دی، په هغه وخت هم زه د دې ممبر وومه او په هغې دواړو قراردادونو کښې جمعیت علماء اسلام خپله حصه اچولې ده او مونږ په دیکښې برابر شریک یو چې زمونږ صوبه، په دې باندې زمونږ تحفظات دی، په دیکښې زمونږ Rights دی، په دیکښې زمونږ حقوق دی او د هغې نه علاوه په هغې کښې زما د نوښار، په هغې کښې زما د صوابئ، په هغې کښې زما د چارسدې، په هغې کښې زما د مردان او په هغې کښې زما د پیښور اضلاع چې دی، هغه به د سیم و تهور سره مخامخ شی، زمونږ مردان مخکښې هم په سیم و تهور کښې وو ، په هغې کښې ډیر لوئے کار شوے دے او څه لږې هغه زمکې آبادې شوې، هم دغه شان زمونږ چې دا

نوره Area ده نو زه وایمه چې په دې انداز باندې دا د واضحه وی چې دلته په دې باندې ټول خلق متفق دی او زه نه پوهیږمه چې مونږ دلته بیا داسې شے په دې اسمبلئ کښې راوړو، هډو زه خو د دې ضرورت نه محسوسومه ځکه چې Unanimously یؤ ځل نه، درې ځله دا زمونږ د دې اسمبلئ قراردادونه تلی دی او هغه درې قراردادونو ته څوک د احترام په نظر باندې نه ګوری نو د دې خلقو نه به مونږ دا دغه کوؤ چې څلورم قرارداد وراولیږو او دوئ هغې ته د احترام په نظر باندې اوګوری او دا واضحه کول غواړمه چې مونږ له دې ته دومره اهمیت هم نه دی ورکول پکار چې دا مسئله مونږه روزانه چهیړو، دا مسئله مونږ روزانه د اخبار زینت کړو۔ دا مسئله، فیصله شوې ده، مرکزی حکومت هم او صوبو هم نو زما به د سیاسی خلقو ته هم *(تالیاں)* په دې باندې درخواست وی چې یوه فیصله شده خبره ده او هغه فیصله شده خبره ده چې عقل ئے نه منی او عقل ئے ځکه نه منی چې درې صوبې ډیرې غټې وی او په دیکښې عوام وی او د عوامو د رائے احترام چې دے دا په عدلیه باندې هم لازم دے او زمونږ په حکومتونو باندې هم او بیا په دیکښې صرف عوام نه بلکه مرکزی حکومت، پارلیمنټ او درې صوبائی اسمبلئ په دیکښې شریکې دی نو زه وایمه چې دې مسئلې ته که مونږ داسې نوعیت ورکړو چې روزانه ئے د اخبار زینت کړو، روزانه ئے د جلسې او د جلوس زینت کړو بیا به خلق وائی چې دوئ ته خو څه خوف شته، مونږ ته په دیکښې هیڅ څه خوف نشته، دا ډیم فیصله شده دے او دا د جوړیدلو نه دے او په دې باندې فیصلې راغلې دی، نو ما صرف دا واضحه کوله چې زمونږ جماعت یا جمعیت علماء اسلام په دې باندې هغه شان چې کوم دے د مخکښې قراردادونو حمایت ئے کړے دے، دا زمونږ صوبه ده، د دې نقصان زمونږ نقصان دے او که کله هم زمونږ صوبې ته نقصان رسی، په هغې کښې مونږ خپلو وینو ورکولو ته تیار یو او ان شاء الله مونږ به د خپل حق *(تالیاں)* په هر انداز باندې دفاع هم کوؤ، په هغې کښې به مرسته هم کوؤ او یؤ ځل بیا ستاسو هم شکریه ادا کومه او بیا به ستاسو نه دغه ګزارش هم کومه چې زمونږ یؤ عالم صاحب ته، چا ایم پی اے ته چې تاسو اووایئ چې دا څوک شهیدان شوی دی چې د دوئ په حق کښې دعا هم وکړی۔

جناب سپیکر: جی جناب مفتی جانان صاحب! دا۔۔۔۔

وزیراطلاعات: جناب سپیکر صاحب! یؤ خبرہ۔۔۔۔

جناب سپیکر: دا دعا اوشی نو، دا چې کوم شهیدان شوی دی، د هغوی د پاره ئے دعا اوغوښته نو دعا اول ده، اول دعا وکړئ جی۔

(اس مرحلہ پر دعائے مغفرت کی گئی)

جناب محمد جاوید عباسی: جناب سپیکر!

وزیراطلاعات: سپیکر صاحب!

جناب سپیکر: ودریږه دا جاوید عباسی صاحب هم څه وائی نو که بیا پکښې بل جواب ته ضرورت وو نو میاں صاحب ته به بیا، جی جناب جاوید عباسی صاحب۔

جناب محمد جاوید عباسی: Thank you very much, Sir۔جناب سپیکر، جس طرح میاں صاحب نے کہا ہے اور اپوزیشن لیڈر جناب اکرم درانی صاحب نے کہا ہے کہ آج جو دھماکہ ہوا ہے، جناب اسفند یار ولی خان صاحب کے جلسے میں، ہم سارے جناب سپیکر، اس کی بھرپور مذمت کرتے ہیں اور جو بنوں میں ہوا ہے اس کی بھی۔ بڑے عرصے سے یہ بالخصوص پورے ملک میں، بالعموم پورے ملک میں اور بالخصوص ہمارا صوبہ جو ہے، وہ دہشت گردی کا شکار ہے۔ جناب سپیکر، مختلف اوقات میں ہم نے اس موضوع پہ یہاں بات کی ہے، سب نے اپنا اپنا مؤقف بھی پیش کیا ہے جناب سپیکر، لیکن ابھی تک کوئی ایک مکمل، کہیں کوئی پالیسی نظر نہیں آتی جناب سپیکر، نہ مرکز کی طرف سے، نہ مختلف پولیٹیکل پارٹیز کی طرف سے کہ کوئی ایک Consensus پیدا ہو کہ یہ (صوبہ) اتنا بڑا جناب سپیکر، اتنا بڑا دہشت گردی کا شکار ہے، جو ہزاروں لوگ ہمارے اس میں شہید ہو گئے ہیں، Law Enforcement Agencies کے لوگ جناب سپیکر، وہ شہید ہو رہے ہیں اور ابھی جب Political activities شروع ہونے والی ہیں اور ایک سیاسی ماحول اب کھلنے والا ہے، الیکشن کی طرف ہم جانے والے ہیں تو یہ اگر ایسا ماحول ہے تو یہ ضروری ہے کہ کوئی ایک خاص، ہم پانچ سالوں سے یہ بات سنتے آرہے ہیں، ہم جب اپنی جگہ بات کرتے ہیں تو ان کو زور سے بھی بات کرتے ہیں کہ ہم نہیں کرنے دینگے لیکن جناب سپیکر، پارلیمنٹ کی جو قراردادیں پاس ہوئی ہیں، نہ ان پہ کوئی عمل ہو سکتا ہے۔ اسی طرح ہم کہہ رہے ہیں کہ ڈرون 'اٹیکس' ہم ختم کریں گے اور نہیں ہونے دینگے، اس کو ہم نہیں رکوا سکے۔ اسی طرح اس پالیسی میں تو کوئی، اب ضروری ہو گیا ہے اس ملک

کے اداروں کیلئے، ان بڑی Assemblies کیلئے ایک جامع پالیسی ہونی چاہیئے جناب سپیکر کہ جس میں سارے Stakeholder کو بٹھایا جائے، Assemblies کے لوگ بیٹھنے چاہئیں، فیڈرل گورنمنٹ Initiative لے کہ وہ ایک جگہ بیٹھیں، چار دن لگتے ہیں، تین دن لگتے ہیں، دو دن لگتے ہیں جناب سپیکر، مگر سب کو بٹھائیں اور کہیں کہ کیا پالیسی ہے؟ ہماری ہر ایک کی اپنی اپنی پالیسی ہے اور ہر روز جناب سپیکر، ہم دہشت گردی کا شکار ہوتے جارہے ہیں اور اس کا کوئی End نہیں نظر آرہا جناب سپیکر، روز شہیدوں کی لاشیں اٹھائی جارہی ہیں، روز Law Enforcement Agencies کی اور اب تو یہ ہوگیا ہے جناب سپیکر کہ ہم صرف ایک دوسرے سے پوچھتے ہیں کہ آج کتنا 'سکور' ہوگیا ہے، آج کتنے لوگ فلاں جگہ مرے ہیں؟ بس یہ 'سکور' پوچھ کر ہم خاموش ہوکر بیٹھ جاتے ہیں، تو اب وقت آگیا ہے کہ ایک مضبوط اور جامع پالیسی جناب اس ملک کے اندر ہونی چاہیئے تو War on terror کی طرف ہم جارہے ہیں، یہ جو دہشت گردی ہورہی ہے، اس میں ہماری حکومتوں کی کیا پالیسی ہے؟ آج تک ہمیں اس بات کا پتہ نہیں چل سکا۔ ایک ریزولیوشن آتی ہے، ایک سیشن ہوتا ہے، ہم زوردار تقریریں کر لیتے ہیں اور پھر جناب سپیکر، یہ معاملہ ختم ہوجاتا ہے۔ لہذا میری ریکویسٹ ہے کہ ہم سارے یہاں بھی اور مرکز میں بھی بیٹھے ہوئے لوگ اس معاملے کو بہت سنجیدگی سے لیں، اس کو بہت سیریس لیں اور پھر اس پر بیٹھ کر ایک فیصلہ کریں۔ ابھی تک شاید ہم یہ فیصلہ بھی نہیں کرسکے کہ یہ کس کی جنگ ہے، یہ کون لوگ ہیں، یہ کیوں Involve ہیں اور یہ کیوں ہورہا ہے؟ اب وقت آگیا ہے کہ اس میں ایک جامع پالیسی ہونی چاہیئے اور ہم سارے بیٹھ کر یہ معاملہ حل کریں۔ جناب سپیکر، جو دوسرا ایشو، اکرم درانی صاحب نے جس طرف اشارہ کیا ہے، کالا باغ ڈیم کا، اب ایک ایسے وقت میں یقیناً اس معاملے کو کھولا گیا ہے، یہ وقت ٹھیک نہیں تھا، یہ وقت نہیں تھا، یہ وقت بالکل، الیکشن کی طرف جارہی تھی ساری قوم اور سارے لوگ، ہم ڈیموں کے خلاف نہیں ہیں، ہم چاہتے ہیں کہ اس ملک کے اندر ڈیمز بننے چاہئیں، ہم چاہتے ہیں کہ یہ Energy crisis ختم ہونا چاہیئے لیکن اس وقت تک کوئی ڈیم کی ابتداء نہیں ہونی چاہیئے جس پہ پوری طرح پاکستان کے اندر Consensus نہ ہو، Assemblies کے اندر Consensus نہ ہو، صوبوں کے اندر Consensus نہ ہو، کسی ایک، ہم ملک کی فیڈریشن کو زیادہ Strong دیکھنا چاہتے ہیں، ہم نہیں چاہتے کہ کوئی ایسا ایشو، کوئی ایسی بات اس وقت کھڑی ہو جائے جس میں ہماری فیڈریشن کیلئے کمزوری پیدا ہوسکے۔ ہمیں بھی شرمانا نہیں چاہیئے، ہمیں ڈرنا بھی نہیں چاہیئے، اگر یہ ایشو آگیا ہے تو ہمیں اس کو ڈسکس کرنا چاہیئے، اس کو ہمیں کارپٹ کے نیچے

دبانے کی کوشش نہیں کرنی چاہیئے بلکہ ہمیں کھلے دل سے، اگر یہ کالا باغ کا مسئلہ بھی آگیا ہے جو کافی عرصے سے دب گیا تھا تو اس پہ ڈسکشن کرنی چاہیئے Assemblies کے اندر، پارلیمنٹیریز کے پاس یہ انسٹی ٹیوشنز اور یہ ادارے ہوتے اسی لئے ہیں کہ یہ شرماتے نہیں ہیں، یہ باتوں کو ڈسکس کرتے ہیں، یہ اس کی افادیت دیکھتے ہیں، اس پر ٹیکنیکل لوگوں کی رائے لیتے ہیں، اس میں جو Stakeholders ہیں، ان سے اس پہ بات کرتے ہیں۔ اگر ہم اسی طرح شرماتے رہے جناب سپیکر، ہم اسی طرح چیزوں سے ڈرتے رہے، ہم اگر اسی طرح بغیر کسی سوچے سمجھے منصوبے کے بغیر تو پھر شاید کل پاکستان میں کسی جگہ پر بھی کوئی بڑا منصوبہ شروع نہ کر سکیں جس سے پاکستان کو فائدہ ہو، اسلئے پہلے بھی ڈیمز بنیں تو نقصان ہوا ہے اور آئندہ بھی ڈیمز بنیں گے تو نقصان ہو گا لیکن Consensus کے ساتھ، مشاورت کے ساتھ، جب وہاں کے لوگ، وہاں کی پارٹیز، وہاں کی پولیٹیکل لیڈر شپ، وہ سارے بیٹھیں، بیٹھ کے اس معاملے، یہ نیشنل ایشو ہے اور یہ بہت اہم ایشو ہے جناب سپیکر، اس وقت ہماری بدقسمتی ہے کہ یہ ملک نو نو، دس اور بارہ، بارہ گھنٹے بجلی سے محروم ہے، اس ملک کی انڈسٹریز بند ہو گئی ہیں، اس کا مزدور سڑکوں پہ رل رہا ہے جناب سپیکر نوکریوں کیلئے اور اتنا بڑا Energy crisis پچھلے کچھ سالوں میں رہا ہے اور یہی ہم آگے دیکھ رہے ہیں، ہمیں بیٹھ کر ڈسکشن کرنا ہو گی کہ یہ Energy crisis ہم کس طرح ختم کریں گے، کس طرح ہم بجلی پیدا کریں گے، کس طرح ہم اپنی انڈسٹریز کو چلائیں گے، کس طرح اس ملک کو ہم نے روشن رکھنا ہے اور اس ملک کو ہم نے اندھیروں میں نہیں لیکر جانا؟ ہم نے اپنی ذات سے اوپر اٹھ کر اب اس ملک کیلئے بات کرنی ہے، ہم نے اب اپنی ذات سے اوپر دیکھنا ہو گا اور یقیناً جہاں جہاں بھی اتنے بڑے، جب یہ تربیلا جناب سپیکر بنایا گیا تھا، بڑی قربانیاں تھیں، بڑے بڑے گاؤں اور لوگوں کی بڑی قربانیوں کے بعد لیکن آج الحمد للہ وہ پھل دے رہا ہے جس سے پورے پاکستان کو فائدہ ہو رہا ہے۔ ہم چاہیں گے کہ Consensus ضروری ہے، رائے لیکر لوگوں کی، پارٹیز کی، اور ہمیں ڈسکشن کرنی چاہیئے، ہمیں بیٹھنا چاہیئے، کمیٹیز بننی چاہئیں، اس معاملے پر سیریس ڈسکشن ہونی چاہیئے اور یہ ملکی اور نیشنل ایشو ہے جناب سپیکر، اگر اس طرح ہم نے اس کو ٹالنے کی کوشش کی تو آنے والا وقت یا آنے والی جو ہماری جنریشن ہے، وہ ہمیں معاف نہیں کرے گی، وہ کہے گی کہ اندھیروں میں ہم نے اپنی پوری قوم کو، ہم نے اپنے ان لوگوں کو دھکیل دیا ہے اور جناب سپیکر، آخری بات کہ کوئی بھی حالات ہوں، اب ایسی باتیں آ رہی ہیں، ملک میں الیکشنز ہونے چاہئیں، الیکشن کو کسی صورت میں جناب سپیکر، آپ امریکہ میں دیکھیں، امریکن 'پریزیڈنشل' الیکشن جاری تھا، ان کے اوپر

دنیا کا بدترین سیلاب، بارشوں اور ہواؤں نے نقصان کیا، جناب سپیکر، آپ دیکھ رہے ہیں کہ وہ کس طرح کی سونامی تھی؟ مگر اس کے باوجود بھی انہوں نے اپنا الیکشن اپنے ٹائم پہ، ہم چاہیں گے کہ کوئی بھی وجہ نہ بنائی جائے، Assemblies کا ٹائم ختم ہونا چاہیئے اور جب ختم ہو گا تو Caretaker set up آنا چاہیئے اور اس ملک میں Free and fair Elections ہونے چاہئیں تاکہ لوگ اپنی امانت ان امین اور امانت دار لوگوں کے پاس پہنچائیں جن کو وہ اہل سمجھتے ہیں کہ اس ملک کی قیادت کر کے، اس ملک کے اداروں کو مضبوط کر کے اس ملک کو بہتری کی طرف لے جائیں۔ لہذا ہم کسی صورت میں کسی بھی وجہ سے، وہ کراچی میں ہو، وہ خیبر پختونخوا میں ہو، وہ بلوچستان میں ہو یا پنجاب میں یا اسلام آباد میں، کسی Shock ایک کو وجہ بنا کر کسی صورت میں الیکشن کو Delay ہونے میں یا اس کے Postpone ہونے میں کسی صورت میں بھی ساتھ نہیں دے سکتے اور ہم یہ بات بھی گوارا نہیں کرتے کہ ہم ایسی بات کریں، یہ اسمبلیاں اپنا ٹائم پورا کریں گی اور پھر Free and fair Elections ہونے چاہئیں۔ Thank you very much, Mr. Speaker۔

میاں افتخار حسین (وزیر اطلاعات): جناب سپیکر!

جناب سپیکر: جی میاں افتخار حسین صاحب۔

وزیر اطلاعات: جناب سپیکر! سر، بہت شکریہ۔ سب سے پہلے تو میں درانی صاحب کا تہہ دل سے شکریہ ادا کرتا ہوں کہ جس انداز میں انہوں نے اپنے جذبات کا اظہار کیا، میں جاوید عباسی صاحب کا بھی مشکور ہوں کہ انہوں نے جس طریقے سے اپنے جذبات کا اظہار کیا، واقعی کچھ مسائل ایسے ہوتے ہیں کہ وہ قومی سطح کے ہوتے ہیں اور اس پہ پارٹی سے بالاتر ہو کر سوچنا پڑتا ہے۔ جہاں تک Energy crisis کا تعلق ہے، دہشت گردی کا تعلق ہے، لازمی طور پہ ہمیں اس صورتحال میں پھر کالا باغ ڈیم کا ایشو ہے، یہ ایسے مسائل ہیں کہ ہمیں پارٹی سوچ سے بالاتر ہو کے اس پہ ڈسکشن ضرور کرنی ہے لیکن کچھ ایسی باتیں ہوتی ہیں کہ بندہ سمجھتا ہے کہ اس کو کیوں اٹھایا گیا، کس لئے اٹھایا گیا اور کہاں سے اٹھایا گیا؟ میں درانی صاحب کا کہ انہوں نے کہا کہ جب پولیس والے شہید ہوتے ہیں تو جس طریقے سے ان کو Compensation دی جاتی ہے، اسی طریقے سے عوام کو بھی دی جائے، بالکل ہمارا دل بھی یہی چاہتا ہے، خدا کرے کہ ہمیں وسائل اتنی اجازت دیں تو لازمی طور پہ عوام کی قربانیاں بھی کسی سے کم نہیں اور ہم بھرپور کوشش کریں گے کہ اس طرف بھی توجہ دی جا سکے لیکن کچھ مجبوریاں ضرور ہیں اور پولیس جس Crisis سے گزر رہی ہے تو ہر روز

ان کو جو دہشت گردوں کے مقابلے میں، لشکر کشی کے مقابلے میں قربانی دینا پڑتی ہے، وہ کسی سے پوشیدہ نہیں، بہر کیف ڈیموں کے حوالے سے میں ایک بات ضرور کہوں گا، دہشت گردی پہ تو بالکل ہم متفق ہیں، عباسی صاحب کہتے ہیں کہ پالیسی، پالیسی بہت واضح ہے کہ جب لوگ اپنی اولاد کی قربانیاں دیں، جو خود اپنی قربانیاں دیں جو کہ قوم کی قربانیاں ہوں، جب سیکورٹی ایجنسیوں کی قربانیاں ہوں تو پالیسی بالکل واضح ہے لیکن چونکہ دہشت گردی بین الاقوامی صورت اختیار کر گئی ہے اور یہ کسی ایک ملک کی پالیسی پہ Depend نہیں کرتی، اگر کوئی ایک ملک اب فیصلہ کر بھی لے تو یہ اتنی پیچیدہ صورت اختیار کر چکی ہے کہ جب تک امریکہ، افغانستان اور پاکستان مل کے یہاں پہ جو ان کی غلط فہمیاں ہیں، وہ دور نہ کی جائیں اور Same page پہ نہ آئیں تو اب نہ امریکہ اس کو اکیلے حل کر سکتا ہے، نہ افغانستان حل کر سکتا ہے اور نہ پاکستان حل کر سکتا ہے۔ بد قسمتی سے اسامہ کی موت کے بعد یہ دوریاں مزید زیادہ ہو گئی ہیں، اس سے دہشت گردی میں بھی ایک شدت آئی ہے لیکن پھر بھی میں ایک پولیٹیکل ورکر کی حیثیت سے، چونکہ آج سے پندرہ دن قبل ایک صورتحال تھی، آج کی صورتحال اس سے قدرے مختلف ہے اور وہ مختلف اسلئے ہے کہ کچھ اشارے ایسے مل رہے ہیں کہ امریکہ، افغانستان اور پاکستان کے مل بیٹھنے کے اثرات پیدا ہو چکے ہیں اور کچھ ایسی بات بھی سامنے آ رہی ہے کہ طالبان اور شمالی اتحاد کا بھی آپس میں کچھ مطالبات اور مذاکرات کی صورت نکل آنے والی ہے، لہذا یہ بھی ایک شکل ابھر رہی ہے کہ افغانستان میں ایک ایسی حکومت بنے کہ یہاں پہ شمالی اتحاد اور طالبان بھی اس کا حصہ رہیں اور وہ Activities بھی کرتے رہیں اور بین الاقوامی سطح پہ القاعدہ سے ان کا ایسا ناطہ نہ ہو کہ جس طریقے سے اب ہے، تو ایسی صورتحال میں کچھ معمولی سی روشنی دکھائی دے رہی ہے کہ اگر ایسی صورتحال پیدا ہو گئی تو امید کی جا سکتی ہے کہ پہلے کی نسبت جو صورتحال ہے، وہ کچھ بہتر ہو جائے گی لیکن ہمیں اس پہ Depend نہیں کرنا۔ جنگ کس کی تھی؟ یہ تو ایک ماضی کی بات ہے، جنگ کس کی تھی؟ یہ تاریخ کے حوالے سے بات ہے، جنگ کس کی ہے؟ یہ ہماری ہے۔ جب ہم مر رہے ہیں، ہم کٹ مر رہے ہیں، ہماری گلی کوچوں کو ویران کیا جا رہا ہے، ہماری بہنوں کی عزتیں لوٹی جا رہی ہیں، ان کے دوپٹے ہوا میں اڑائے جا رہے ہیں، ہمارے بچوں کے سکولز اڑائے جا رہے ہیں، مسجدیں اڑائی جا رہی ہیں، نمازیوں کو شہید کیا جا رہا ہے، امام بارگاہوں میں لوگوں کو شہید کیا جا رہا ہے، بارونق بازاروں کو بے رونق کیا جا رہا ہے، لہذا ہماری سیکورٹی ایجنسیاں بھی محفوظ نہیں، عوام بھی محفوظ نہیں، اب اس میں کوئی دورائے نہیں، یہ ہماری جنگ ہے، یہ ایک جہاد ہے، اس ملک کو دہشت گردی سے چھٹکارا

دلانا ہے، اس کیلئے ہمیں قربانی دینی ہے اور ہم سمجھتے ہیں کہ اب اس حوالے سے بھی ہمیں ضرور ایک ہونا ہے۔ میں جناب سپیکر صاحب، آپ کا ایک منٹ اس پہ لونگا کہ کالاباغ کے حوالے سے بات ہوئی، درانی صاحب نے جو کچھ فرمایا، بالکل سچ فرمایا کہ اب یہ مسئلہ مردہ گھوڑا ہے، کسی کو اس پر سیاست کرنے کی ضرورت نہیں، نہ ہم اس کو سیاست سمجھتے ہیں، یہ زندگی اور موت کا مسئلہ ہے، ہم کسی طور اس کو قبول نہیں کرتے۔ ہمارے اسفندیار ولی خان صاحب نے کل ہی فرمایا کہ یہ تو ہائی کورٹ ہے، سپریم کورٹ بھی بات کرلے تو ہم اس پر کلیئر ہیں کہ Contempt بھی بنے، ہم کسی طور اس کو قبول نہیں کرتے، ہم کالاباغ ڈیم کی مخالفت کریں گے، تادم مرگ کریں گے (تالیاں) اس کو کسی طور بننے نہیں دیں گے۔ جناب سپیکر صاحب، یہاں پہ ایک بات ہوئی، خیبر پختونخوا کی حکومت میں ہم نے آغاز کیا، ہمیں ضرورت تھی کہ اس ملک کو انرجی چاہیئے، انرجی کی ضرورت ہے اور کٹزارا ڈیم ایک ایسا ڈیم ہے، بھاشا ایک ایسا ڈیم ہے کہ وہ کالاباغ سے کئی گنا زیادہ پانی کو بھی Restore کر سکتا ہے اور بجلی کیلئے بھی اسکی Capacity زیادہ ہے، بدقسمتی سے اس منصوبے پہ توجہ نہیں دی گئی، موجودہ وقت میں اس پہ توجہ دی گئی ہے اور اب وہ شروع ہونے والا ہے، لہذا میں یہ کہونگا کہ اب بڑے بڑے ڈیموں کا بھی وقت گزر چکا ہے، اب چھوٹے چھوٹے ڈیموں کا زمانہ ہے۔ بڑے ڈیمز ایٹم بم سے خطرناک ہوتے ہیں، اگر دشمن کے ہاتھوں اسکو اڑایا گیا، جس طریقے سے بموں کے ذریعے ہر جگہ کو اڑایا جاتا ہے، ایک تربیلا ڈیم کو اڑایا گیا تو شاید یہاں پہ کوئی بھی زندہ نہیں بچے گا، وہ ایٹم بم سے بھی زیادہ خطرناک بن چکا ہے، لہذا چھوٹے چھوٹے ڈیموں کے حوالے سے خیبر پختونخوا میں ہم نے چوبیس منصوبے بنائے ہیں، تین منصوبوں پر ہم نے کام کا آغاز کیا، جب تمام منصوبے مکمل ہونگے تو تین سو دس ارب روپے اس پر خرچ آئے گا اور اس بنیاد پر ہم کہہ سکتے ہیں کہ 24 میگاواٹ بجلی پیدا ہوگی جس سے Energy crisis کو کم کرنے میں مدد ملے گی۔ میں پہلے بھی اس فلور پہ کہہ چکا ہوں، میں گزارش کرونگا دیگر صوبوں سے بھی، پنجاب میں بھی یہ Capacity ہے کہ وہ بجلی پیدا کرے، بجائے اس کے کہ وہ پانی کی بجلی کا انتظار کرے خود ان کو خدا نے کوئلہ دیا ہوا ہے، چکوال کے پہاڑ کوئلے سے بھرے ہوئے ہیں، کوئلے سے بھی بجلی بنائی جا سکتی ہے، لہذا وہ بھی بجلی بنائے۔ سندھ کے عوام سے ریکویسٹ کرتے ہیں، درخواست کرتے ہیں کہ وہاں پہ ہوا سے بجلی بنائی جاتی ہے، سمندر کے کنارے ہوا سے دنیا بھر میں بجلی بن رہی ہے، وہ بھی اس کو توجہ دے کہ وہ بھی بجلی بنائے۔ ہم بلوچستان سے بھی درخواست کرتے ہیں کہ وہاں پہ سوئی گیس خدا نے ان کو دی ہے، سوئی گیس کے ذریعے وہ بھی بجلی

بنائیں، یعنی صرف خیبر پختونخوا پہ اکتفا نہ کیا جائے، صرف بڑے بڑے ڈیموں کے ذریعے ہم کو تباہ نہ کیا جائے بلکہ Energy crisis کو ختم کرنے کیلئے آغاز کیا جائے جس طریقے سے خیبر پختونخوا نے کیا ہے اور ہم مرکزی حکومت سے بھی یہ گزارش کریں گے کہ وہ اس پیمانے پہ آج سے ہی آغاز کردے، لہذا میں ان تمام اپوزیشن کا، درانی صاحب کا، جاوید عباسی صاحب کا اور تمام ساتھیوں کا مشکور ہوں کہ پارٹی سے بالاتر ہو کر ہمیں ان مسائل پر سوچنا ہے۔ خیبر پختونخوا کی اسمبلی سے ایک ہی آواز اٹھانی ہے، متحدہ آواز اٹھانی ہے کہ پاکستان میں انرجی کے خاتمے کیلئے، دہشت گردی کے خاتمے کیلئے ہم پاکستان کی بقاء کی خاطر یہ جہاد لڑیں گے، چاہے جانوں کا نذرانہ پیش کرنا پڑے، جانوں کا نذرانہ پیش کریں گے لیکن یہ جہاد آخری دم تک ہم لڑتے رہیں گے۔ بڑی مہربانی، شکریہ۔

خلیفہ عبدالقیوم: جناب سپیکر!

جناب عتیق الرحمان: سپیکر صاحب!

جناب سپیکر: جی، ھغه بل هم پاڅیدلے دے، یو پکښې پخپله خوښه شروع شئ نو (قہقہہ) جی خلیفه صاحب، خلیفه عبدالقیوم صاحب۔

خلیفہ عبدالقیوم: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ جناب سپیکر، ہم چارسدہ میں جناب اسفندیار ولی خان پر اور ان کے جلسے کو خراب کرنے کی مذمت کرتے ہیں اور دعا کرتے ہیں کہ اس میں جتنے دوست زخمی ہیں، اللہ ان کو جلدی صحت یابی عطاء فرمائے۔ اسی طرح بنوں میں جو واقعہ ہوا اور قوم نے جس غیرت کا ثبوت دیا، ہمیں بھی سبق دیا کہ دہشت گردی میں فورسز کے ساتھ شانہ بشانہ مل کے دہشتگروں کا مقابلہ کرنا چاہیئے۔ اسی کے ساتھ آپ سب کو معلوم ہے کہ 9 محرم کو ڈیرہ اسماعیل خان میں بڑے پیمانے پر دہشت گردی ہوئی، الحمد للہ شہر کو اللہ پاک نے خانہ جنگی سے بچایا۔ اس کے بعد فوراً دوسرے دن دسویں محرم کو جلوس کے اندر اس جدید طریقے پہ دہشت گردی کی گئی جس کا ابھی تک صحیح سراغ نہیں مل رہا لیکن الحمد للہ شہر کی پر رونق اور گنجان آبادی کے اندر جلوس اس وقت چل رہا تھا اور وہیں پر یہ دہشت گردی ہوئی۔ اگر دہشت گردی میں قوم بھی مقابلے میں آجاتی تو علاقے کے لوگوں میں وحشت بہت زیادہ پھیل جاتی لیکن الحمد للہ انکو بھی امن دیا، جلوس بھی بقایا پورا ہوا اور شہر کو خون خرابے سے اللہ پاک نے اور ڈیرہ اسماعیل خان کی مضبوط انتظامیہ کی کوششوں سے اللہ پاک نے خانہ جنگی سے بچادیا۔ اسی طرح ان مرنے والوں کیلئے حکومت کی طرف سے کل چیک ملیں گے۔ اسی طرح پھر کل دوبارہ سبزی منڈی میں کاروبار

کرنے کیلئے، سبزی منڈی والے حضرات جارہے تھے اور ان کی گاڑی پر اندھا دھند فائرنگ کی جن میں چار آدمی موقع پر شہید ہوئے۔ ایک آدمی کے دو بیٹے تھے، سترہ ،اٹھارہ سال انکی عمریں تھیں اور دو انکے کارندے تھے، موقع پر شہید ہوئے اور دو زخمی ہوئے۔ ہماری درخواست ہے کہ ہم پوری قوم متحد ہوکر فورسز کے ساتھ ملکر ہمیں اس دہشت گردی کا مقابلہ کرنا چاہیئے۔ میں صوبائی اسمبلی کی وساطت سے حکومت سے مطالبہ کرتا ہوں کہ ہمارے شہر کے اندر حالات کو امن کی طرف لانے کیلئے ضلعی انتظامیہ کے ہاتھ مضبوط کئے جائیں اور اسی طرح ضلعی انتظامیہ نے جابجا گرفتاریوں کا سلسلہ شروع کیا ہے، جو ان کاموں میں ملوث ہیں،انکی گرفتاری بھی ہونی چاہیئے اور انکو قرار واقعی سزا بھی ملنی چاہیئے لیکن عام عوام اور عام لوگوں کے گھروں میں گرفتاریوں کے سلسلے کو بند کیا جائے اور جن کو گرفتار کیا ہے،ان میں جو بے گناہ لوگ ہیں،انکو فی الفور رہا کیا جائے۔ سپیکر صاحب،آپ کی وساطت سے میری یہ درخواست ہے۔

جناب سپیکر: شکریه جی۔ عتیق خان! مختصر مختصر وایئ، که د بل چا په زړه هم څه وی نو۔

جناب عتیق الرحمان: سپیکر صاحب، زه یو اهمې مسئلې طرف ته توجه را گرځومه۔۔۔

جناب سپیکر: ودریږه دا یو دوه فائله دی، دا به Put کومه بیا۔۔۔۔۔

جناب عتیق الرحمان: جناب سپیکر صاحب، بدقسمتئ سره زمونږ صوبه کښې چې کوم پوسټ مارټمې کیږی، د هغې مونږ سره ښې ښې لیبارټیانې دی خو افسوس چې کله پوسټ مارټم وشی، هغه د زړه او د Lungs نه Samples واخلی، Samples او هغه لاهور ته دوئ ولیږی، حالانکه مونږ سره ښه پیهتالوجسټس شته او دلته کښې ښه لیبارټیاریانې شته، د هغې باوجود دلته کښې 'کمپلیټ' پوسټ مارټمې نه کیږی او د زړونو Samples دوئ ولیږی لاهور ته، چې زمونږ عوامو ته ډیر لوئے مشکلات دی، هغه ځکه چې د دې سره عوام ډائریکټ مخامخ دی او دا Samples بیا کال پس راځی او د هغې ریزلټونه چې راشی نو هغه بیا بې مقصده شوی وی۔ دلته کښې خپلې لیبارټیانې KMC کښې شته، ښې لیبارټیانې لګیا دی تباهئ طرف ته، او زمونږه عوام چې راشی، دلته کښې ورنه Sample واخلی، بیا ئے بې یار و مددګار لاهور ته ولیږی او هغه چې راځی نو کلونه تیر شوی وی، نو دا یوه ګهمبیره مسئله ده۔ پکار دا ده چې دا KMC کښې

کومې لیبارټیانې دی، په دې باندې د غور وشی او په دیکښې د زر تر زره دا Facility شروع کړی۔ مهربانی۔

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: ودریږئ جی۔ ابھی ہیلتھ منسٹر صاحب ہیں نہیں اور ہیلتھ ڈیپارٹمنٹ کا کوئی بندہ ہو، سپیشل سیکرٹری بیٹھے ہیں۔ یہ جو ممبر صاحب نے، عتیق خان نے جو نشاندہی کی ہے، اس پر مفصل جواب چاہیئے اور ایک دو دن کے اندر یہ اسمبلی کو پہنچنا چاہیئے کہ ہیلتھ ڈیپارٹمنٹ اس میں کیا کر سکتا ہے؟-----

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: ودریږئ جی، دا یو دوه دغه دی چې دا Lay کړمه نو بیا ستاسو هاؤس دے چې څه وایئ اورو به۔ The honorable Minister for Health to please lay، ہیلتھ منسٹر تو ہیں نہیں، کسی کے حوالے تو نہیں کیا ہے؟ Deferred, it is deferred ji۔

ہنگامی قانون مجریہ 2012 کا ایوان کی میز پر رکھا جانا

(صوبہ خیبرپختونخوامیں 'غږ' رسم کا خاتمہ)

Mr. Speaker: The honorable Minister for Social Welfare and Women Development, to please lay on the table of the House, the Khyber Pakhtunkhwa, Elimination of Custom of 'Ghag' Ordinance, 2012.

میاں افتخار حسین (وزیر اطلاعات): جناب سپیکر صاحب! په دیکښې ما څه پریښودی دی۔

جناب سپیکر: بس دغه وخت کښې نورې خبرې څه ډیرې وکړې او دا د نه وئیل۔ جی بی بی-----

Ms. Sitara Ayaz (Minister for Social Welfare and Women Development): I beg to move that the Khyber Pakhtunkhwa-----

جناب سپیکر: بیا به دوئ ګیله کوی چې زمونږ د خبرې وخت راشی نو میاں صاحب پکښې راپاڅی۔ جی بی بی۔

Minister for Social Welfare and Women Development: I beg to move that the Khyber Pakhtunkhwa, Elimination of Custom of 'Ghag' Ordinance, 2012 in the House, thank you.
Mr. Speaker: It stands laid.

بی بی! دا یواځې د رشتو غږ دے ، کنه د چا په جائیداد باندې غږ وشی او هغه به پکښې هم شاملوئ ؟

وزیر برائے سماجی بہبود وترقی نسواں: جناب سپیکر صاحب! د رشتو والا خبره ده۔

جناب سپیکر: صرف د رشتو والا خبره ده، دا په پردو زمکو چې تاسو غږونه کوئ دا ؟

وزیر برائے سماجی بہبود وترقی نسواں: هغه ریونیو والا کوی کنه۔

جناب سپیکر: بنه هغه د بل چا کار دے۔ دا ریونیو منسټر صاحب څوک دے ؟-----

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: ہاں جی، ریونیو منسٹر صاحب ہیں؟ یہ جو پرائی جائیدادوں پر 'غږ' ہوتا ہے، اس کا بھی کوئی علاج ڈھونڈیں میاں صاحب!

(شور)

جناب محمد جاوید عباسی: جی ہمیں نہیں پتہ کہ منسٹر صاحب کون ہیں؟

جناب سپیکر: (قہقہہ) اچھا۔ دی آنریبل منسٹر،-----

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: نہیں، یہ ضروری بات ہے کہ یہ خالی 'غږ' بھی اہم چیز بی بی Introduce کر رہی ہے لیکن اس کے ساتھ کچھ اس پر بھی ہونا چاہیئے تاکہ لوگ یہ بڑے بڑے 'سول' مقدمات سے بچ جائیں۔

مسودہ قانون بابت پرائیویٹ سکولز ریگولیٹری اتھارٹی مجریہ 2012 کا متعارف کرایا جانا

Mr. Speaker: The honorable Minister for Elementary and Secondary Education, to please introduce before the House, the Khyber Pakhtunkhwa Private Schools Regulatory Authority Bill, 2012.
Mr. Sardar Hussain (Minister for Elementary Education): Thank you, Mr. Speaker. Sir, I beg to introduce the Khyber Pakhtunkhwa Private Schools Regulatory Authority Bill, 2012.

Mr. Speaker: The Bill stands introduced.

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: سپیکر صاحب! دې سره زه يو ګزارش هم کومه۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: جی۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: دا د خو ورځو نه، دا زمونږ خومره پرائیویټ سکولز ایسوسی ایشنز دی، د هغې څه خلق، زمونږ محترم مشر بشیر بلور صاحب سره ئے ملاقات کړے دے او کله چې مونږه دا Drafting کوؤ، نو هم د هغوی سره زمونږه ډیپارټمنټ سیشنز کړی دی خو بیا بشیر خان حکم کړے دے چې یو دوه کسان به رااوغواړئ او د هغوی سره بیا هم تاسو کښینئ، نو په دیکښې زما دا ریکویسټ دے چې دا زمونږ سټینډنګ کمیټی چې ده، چې کومه د ایجوکیشن ده، چې دا مونږه هغې له یوسو او بیا به زما چیئرمین صاحب ته هم دا ریکویسټ وی چې Within 15 days۔۔۔۔۔

(قطع کلامیاں/شور)

جناب سپیکر: هم دا تپوس ما هم وکړو د سیکرټریټ نه چې آیا دا به هغوی ته ځی او که نه لاء ریفارمز ته به ځی جی؟

جناب اکرم خان درانی (قائد حزب اختلاف): محترم سپیکر صاحب!

جناب سپیکر: جی۔

قائد حزب اختلاف: سپیکر صاحب، د دې د پاره د یوه کمیټی جوړه کړے شی او د ټولو پارټو پارلیمانی لیډران د په هغې کښې شامل کړے شی۔ مونږ به ټول کښینو او یو مشترکه لائحه عمل به رااوباسو چې د Parents او د Owners کوم Reservations دی چې هغه په مشاورت سره Solve کړو۔ شکریه۔

جناب سپیکر: ټهیک شوه جی۔ جدون صاحب، عنایت الله خان جدون صاحب۔

جناب عنایت اللہ خان جدون: شکریہ جناب سپیکر۔ درانی صاحب نے جو کہا ہے، یہ بڑا اچھا مشورہ ہے کیونکہ اس پہ کافی School owners کے بھی اور سٹوڈنٹس کے Parents کے بھی کافی تحفظات ہیں اور آپ نے میڈیا وغیرہ میں بھی کافی دیکھا ہوگا اس بل کے آنے سے پہلے، تو بہتر یہ ہے کہ جس طرح درانی صاحب کہتے ہیں کہ مشاورت سے ہو جائے اور کمیٹی میں چلا جائے تو بڑا بہتر ہو گا۔

جناب سپیکر: ٹھیک ہے۔

میاں افتخار حسین (وزیر اطلاعات): سپیکر صاحب! دا سې ده جی-----

جناب سپیکر: جی میاں صاحب۔

وزیر اطلاعات: چونکه د دوئ د بشیر خان سره هم رابطه شوې وه، د وزیر اعلیٰ صاحب سره هم رابطه شوې وه او د بابک صاحب سره ئے هم رابطه شوې وه او دوئ ورسره د دې هړتال نه مخکښې دا خبره منلې وه چې دا کومه نن بابک صاحب په فلور باندې کوی۔ د بد قسمتئ نه هغوی هړتال خامخا وکړو، هغه هم په دې شکل کامیاب نه وو خو مونږه د هغوی سره ملګری یو، بالکل چې څنګه کیدے شی خو چې وخت پرې زیات ونه لګی۔

جناب سپیکر: ټهیک شوه جی، دا مخکښې راغلی وو، دا عبدالاکبر خان او بشیر خان زما چیمبر ته راوستی وو-----

وزیر اطلاعات: جی۔

جناب سپیکر: نو په هغې کښې بیا دوئ ورسره دا 'کمټمنټ' کړے وو چې او دا به مونږه تاسو راغواړو او تاسو سره به-----

وزیر اطلاعات: زمونږه هم دا 'کمټمنټ' وو خو چونکه اسمبلی راغلې نه وه، نو د هغوی سره یره وه۔ بابک صاحب چې نن څه اووئیل، دا به ئے بیا هم وئیل ځکه چې د هغوی سره دا مونږه 'کمټمنټ' کړے وو چې کښینو خو چې داسې کښینئ چې وخت پرې ونه لګی۔ رائے د ټولو راشی خو چې په وخت باندې وی، څنګه چې بابک صاحب پینځلس ورځې یادې کړې۔

جناب سپیکر: بیا خو به داسې کوؤ جی، دې له سلیکټ کمیټی جوړوؤ بیا چې ټول آنریبل لیډرز پکښې شاملیږی۔ May be referred to the Select Committee, to be constituted by the Speaker; thank you.

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: سپیکر صاحب! سلیکټ کمیټی-----

جناب سپیکر: نه بس اوس پرې ما رولنګ ورکړو جی، لاړو بس سلیکټ کمیټی ته لاړو۔

مسودہ قانون بابت خیبر پختونخوا اجرت کی ادائیگی مجریہ 2012 کا متعارف کرایا جانا

Mr. Speaker: The honourable Minister for Labour & Manpower, to please introduce before the House the Khyber Pakhtunkhwa Payment of Wages Bill, 2012.

Mr. Saleem Khan (Minister for Population Welfare): Sir, on behalf of honourable Minister Labour, I beg to move-----

Mr. Speaker: Honourable Saleem Khan, Minister for Population Welfare, on behalf of Labour Minister, to please move.

Minister for Population Welfare: I beg to move the Khyber Pakhtunkhwa Payment of Wages Bill, 2012 in the House.

Mr. Speaker: The Bill stands introduced.

وزیر اطلاعات: جناب سپیکر!-----

جناب سپیکر: جی میاں صاحب۔

وزیر اطلاعات: اوس خو دا نور کار وشو نو که دا د هیلتھ دا کار مو وکړو ځکه چې هغه وزیر صاحب خو به بیا وائی ګنې جوړې میاں صاحب ارادتاً دا پیش نکړو۔

جناب عبدالاکبر خان: سپیکر صاحب! مونږ د میاں صاحب د پاره سفارش کوؤ چې پیش د کړی۔

جناب سپیکر: عبدالاکبر خان! هغه کرسئ ته تۀ واؤړه، بس هلته تۀ کښینه کنه، تۀ لږ مستقل راځې، آپ مستقل آتے ہیں اور وہ نہیں آتے تو بس آپ اس کرسی پر بیٹھ جائیں۔

(قطع کلامیاں / شور)

ہنگامی قانون مجریہ 2012 کا ایوان کی میز پر رکھا جانا

(خیبر پختونخوا میڈیکل ٹرانسپلانٹیشن ریگولیٹری اتھارٹی)

Mr. Speaker: Honourable Minister for Information on behalf of Minister Health, to please lay on the table of the House the Khyber Pakhtunkhwa Medical Transplantation Regulatory Authority Ordinance, 2012.

Minister for Information: Thank you, Mr. Speaker. Sir, I beg to lay on the table of the House the Khyber Pakhtunkhwa Medical Transplantation Regulatory Authority Ordinance, 2012.

Mr. Speaker: It stands laid.

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: جناب سپیکر صاحب!

جناب سپیکر: جی آنریبل ثاقب اللہ خان۔

بلامبٹ ایری گیشن سکیم

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: په پوائنټ آف آرډر باندې ودرېږمه سر، ډېره مهرباني۔ سر، دې هاؤس کښې يو ډيبيټ شوے وو جې په بلامبټ ایریګیشن سکیم باندې جی او بیا په هغې کښې سر، تاسو مونږ ته په زوره سیشن کښې حکم جاری کړے وو جې چې په ديکښې د يوه کمیټی قائمه شی او هغه په درې ورځو کښې دننه دننه يو رپورټ ورکړی۔ سر، په درې ورځو کښې خو ونه شو جی خو سر يوه کمیټی چې د هغې چیئرمین زه وومه سر، جناب سپیکر صاحب!۔۔۔۔

جناب سپیکر: جی جی۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: چې د هغې چیئرمین زه وومه جی او ورکښې شیر شاه صاحب، مفتی کفایت اللہ صاحب او زمین خان صاحب ممبران وو جی، هغه سر، په ایګزیکټیو آرډرز باندې جوړه شوه او مونږه جی دوه درې میټنګز په هغې کښې وکړل او بیا سر مونږه لاړو، د هغه بلامبټ سکیم وزټ مو وکړو۔ نو سر د هغې يو سمری به زه ستاسو په اجازت سره هاؤس ته پیش کړمه جی او تاسو ته به ریکویسټ کوؤ چې چونکه په هغې کښې مونږه ډیپارټمنټ دا هاؤس، زمونږه منسټرانو صاحبانو ته ئے دغه ورکړی وو سر، بیا د هغې نه پس۔۔۔۔

جناب سپیکر: اس طرف ذرا توجہ دیں، وہ بھی خیر ہے Take up کر لیتے ہیں لیکن ذرا ثاقب اللہ خان ہاؤس کو، آپ کی کمیٹی بنائی گئی تھی تو، اس کی رپورٹ پیش کر رہے ہیں۔ جی۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: سر، په هغې کښې چې مونږه لاړو نو سر چې کوم ډیپارټمنټ۔۔۔۔

(اس مرحلہ پر صحافی حضرات واک آؤٹ کر گئے)

جناب سپیکر: میاں افتخار حسین صاحب اور عبدالاکبر خان! آپ جائیں ذرا معلوم کریں۔ کوئی اور، جدون صاحب! آپ بھی جائیں، ذرا معلوم کریں کہ پریس، میڈیا کے دوستوں کو کیا تکلیف ہوئی؟ څه چل خو وشو، چې اوس هر څه اوشو۔ Ji Saqibullah Khan, please carry on۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: ډیره مهربانی۔ جناب سپیکر صاحب، په هغې کښې په ایگزیکټیو آرډر باندې مفتی کفایت اللہ صاحب، زمونږه زمین خان صاحب، شیر شاه صاحب او زما د چیئرمین شپ لاندې دا کمیټی جوړه شوه جی۔ ستاسو د یادداشت د پاره زه عرض وکړمه جی چې په دیکښې سر کوئسچن مفتی کفایت اللہ صاحب کړے وو جی چې د بلامبټ ایریگیشن سکیم 'کمپلیټ' شوے دے که نه دے شوے؟ او په هاؤس کښې جی دا جواب منسټرانو صاحبانو Including Senior Minister دا ورکړے وو چې هغه 'کمپلیټ' دے جی۔ بیا سر، هغه کوئسچن، تاسو مونږ ته اووئیل چې تاسو وگورئ چې 'کمپلیټ' شوے دے که نه دے شوے؟ سر، مونږه وزټ وکړو۔ مفتی صاحب، شیر شاه صاحب، زمین خان صاحب او د کمیټۍ چې څومره ملگری دی، هغوی مونږ سره ډیره خواری وکړه جی۔ سر، هلته چې مونږه لاړو نو مونږ ته پته ولگیده چې انفراسټرکچر د 16% نه زیات Incomplete دے جی، Incomplete Infrastructure د 16% نه زیات دے-----

جناب سپیکر: یہ تو بڑے افسوس کی بات ہے کہ کتنا بڑا پراجیکٹ ہے؟

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: سر، دا د 75 کروړ نه زیات پراجیکټ دے جی او یو ډیر ښه سکیم دے جی۔ سر، دا ډیر زیات ښه سکیم دے او په هغې ډیر دغه دے خو په هغې کښې دواړه خبرې دی سر چې کوم سوله پرسنټ دے، هغه انفراسټرکچر چې وو، هغه 'کمپلیټ' هډو وو نه او باقی په ډیزائن کښې او په دغه کښې ډیر Flaws وو خو چونکه مونږ ته سوال دا راغلے وو جی چې دا 'کمپلیټ' شوے دے که نه دے شوے؟ نو د هغې جواب دا دے چې دا 'کمپلیټ' نه وو او دلته غلط بیانی شوې وه خو زما ریکویسټ به دا وی سر، چونکه ډیپارټمنټ په دیکښې Accused حیثیت لری نو د ایگزیکټیو اتهارټی لاندې چې تاسو کومه کمیټی جوړه کړې ده، د هغې دلته څه حیثیت نشته جی، مونږ به رپورټ هم هلته کوؤ، نو یو خو سر دا د ممبرانو هم د پریویلج لاندې ده چې هغوی به سیکرټری ته دغه کوی چې کوم Already accused دے جی په دیکښې، ځکه چې د هغه ډیپارټمنټ 'لیډ' کوی جی، نو زما ریکویسټ دا دے چې که دا هاؤس یو سلیکټ کمیټۍ ته دا کار Retrospectively حواله کړی جی، نو مونږ به دا کار بیا پوره

کړو جی او چې کوم Proper report راشی، مونږ نه ډیپارټمنټ یوه نیمه میاشت غوښتې ده، په هغې کښې مونږه په اتلسم تاریخ باندې یو میټنګ راغوښتے وو خو د محرم د وجې نه مو Delay کړو جی خو بیا هم سر زمونږه ریکویسټ دا دے، که تاسو مونږ ته اتهارټی راکوئ، دا هاؤس Retrospectively یو سلیکټ کمیټۍ ته د دا حواله شی نو مونږه به دې هاؤس ته یو Proper report پیش کړو جی۔ دا سر، ریکویسټ دے۔

<u>جناب سپیکر:</u> جی مفتی کفایت اللہ صاحب۔

<u>حاجی ہدایت اللہ خان(وزیر برائے امور حیوانات):</u> جناب سپیکر صاحب! په دې باره کښې ما له لږ وخت راکړئ۔

<u>جناب سپیکر:</u> ود ریږئ جی، دا کوم شے چې روان دے چې دا لږ ختم کړو۔

<u>وزیر برائے امور حیوانات:</u> دا جی زما په حلقه کښې دے۔

<u>جناب سپیکر:</u> بنه دا ستاسو حلقه کښې دے۔

<u>مفتی کفایت اللہ:</u> دا خو وزیر دے کنه۔

<u>جناب سپیکر:</u> چې دے اووائی نو بیا تاسو اووایئ۔ میاں صاحب!آپ حکومت کی طرف سے کچھ بولیں گے۔

<u>مفتی کفایت اللہ:</u> نہ آپ بعد میں بول لیں۔

<u>جناب سپیکر:</u> ٹھیک ہے (قہقہہ) ٹهیک شوه۔

<u>مفتی کفایت اللہ:</u> آپ کا نمبر بعد میں آئیگا۔ مہربانی۔ (قہقہہ)

<u>میاں افتخار حسین (وزیر اطلاعات):</u> جناب سپیکر، ټهیک شوه، ده ته فرسټ موقع ورکړه۔

<u>جناب سپیکر:</u> جی مفتی صاحب۔

<u>مفتی کفایت اللہ:</u> مہربانی، شکریہ۔ جناب سپیکر، سب سے پہلے تو میں آپ کا شکریہ ادا کرتا ہوں کہ آپ نے ایک کمیٹی بنائی اور آج بشیر خان نہیں ہے، ہمارا اس پر جھگڑا ہوا تھا کہ یہاں پر بجٹ سپیچ میں ہمارے وزیر خزانہ نے بتایا تھا کہ بلامبٹ ایریگیشن سکیم مکمل ہے اور ہم نے اس وقت کہا تھا کہ یہ نامکمل ہے اور

ایک دن بشیر خان نے اس پر اصرار کیا کہ میرے پاس سیکر ٹری کی چٹ ہے، وہ تو مکمل ہے۔ ہم نے ان کو بتایا کہ سکیم بھی نا مکمل ہے اور محترم وزیر اعلیٰ صاحب نے اس کا جو افتتاح کیا ہے تو وزیر اعلیٰ صاحب کو میلوں دور ایک جگہ لے جایا گیا اور اس کو Tail پہ نہیں لے جایا گیا۔ ایک Head سے لیکر Tail تک تو وزیر اعلیٰ صاحب کو انہوں نے اندھیرے میں رکھا اور سکیم کی تکمیل کی انہوں نے Inauguration کی ہے۔ میں اس پر بہت زیادہ اسلئے بھی حیران ہوں کہ یہاں معزز ایوان ہے، اس کے سامنے جھوٹ کیوں بولا جاتا ہے؟ پھر میں جناب سپیکر، ثاقب خان کا بہت زیادہ شکریہ ادا کرتا ہوں کہ بہت محنت کے ساتھ انہوں نے کام کیا ہے اور اس کمیٹی میں زمین خان بھی ہے، شیر شاہ خان بھی ہے، میں ان کا بھی شکریہ ادا کرتا ہوں۔ جناب سپیکر، اس کمیٹی کے سٹر کچر میں ایک تکنیکی فرق ہے، یہاں آپ نے حکم دیا تھا، جو مجھے یاد پڑتا ہے اور اس حکم کی بنیاد پر یہاں کمیٹی بن گئی تھی لیکن ہمارا نوٹیفیکیشن کیا ہے سیکر ٹری ایریگیشن نے۔ اب سیکر ٹری ایریگیشن تو میرا Accused ہے، جب وہ مجھے مقرر کریگا تو میں اس کو رپورٹ کرونگا، میرے نزدیک ایکسیئن، میرے نزدیک وہاں کا ڈائریکٹر اور یہ سیکر ٹری، یہ ایک ہی فریق ہیں، میں دوسرا فریق ہوں تو میں جب یہاں اسمبلی رکن کی حیثیت سے جاتا ہوں تو پھر تو میں اسمبلی کی بات وہاں کرونگا۔ اب سیکر ٹری مجھے اگر مقرر کرتا ہے اور سیکر ٹری کے سامنے میں جوابدہ ہونگا تو میری پوزیشن تو بہت کمزور ہو جائیگی۔ میں نے ثاقب اللہ خان سے اس بات کی درخواست کی تھی کہ اس کے سٹر کچر کو ٹھیک کر دیا جائے۔ انہوں نے ہمیں بتایا تھا کہ چونکہ ثاقب اللہ خان خود اسمبلی کی طرف سے چیئر مین ہیں، لہذا وہ کسی ایم پی اے کو رکھ سکتا ہے۔ ایک تو میری یہ گزارش ہو گی کہ آج آپ یہ ہدایات جاری کریں کہ وہ اسمبلی کی ہے، وہ سیکر ٹری ایریگیشن کی کمیٹی نہیں ہے اور اس Date سے ہے جس Date سے ہم نے کام کیا ہے۔ جناب سپیکر، یہاں 75 کروڑ کا منصوبہ ہے اور میں آج ایک سچ بولنے پر جناب ثاقب اللہ خان صاحب کا بہت زیادہ شکریہ ادا کرتا ہوں کہ 60% نا مکمل سکیم کو بتایا گیا کہ 'ہاں' مکمل ہے اور جب ہم پہلی دفعہ بیٹھے یہاں پر اور وہاں بھی Site پہ گئے تو ہمیں ایک عجیب لعنت سمجھائی گئی، ہمیں یہ کہا کہ 'آپریشنل' نہیں ہے، اس کا انفراسٹر کچر مکمل ہے۔ تو ہم نے کہا کہ جب انفراسٹر کچر مکمل ہے، یہ لعنت کسی اور محکمے میں بھی ہے؟ تو نہیں ہے، میں تو یہ سمجھتا ہوں کہ اس کو اسی کمیٹی میں رہنے دیا جائے، ثاقب اللہ اس سے انکار نہ کریں، ایک اس کی مدت کو بڑھا دیا جائے اور دوسرا اس کمیٹی کو اسمبلی کی طرف سے نامزد کر دیا جائے تو مجھے امید ہے کہ ہم ایک

بہت بڑے فراڈ کو بھی پکڑ لیں گے اور اس بے قاعدگی پر قابو بھی پایا جائیگا۔ جناب سپیکر، آپ کا بہت زیادہ شکریہ۔

<u>جناب سپیکر</u>: جی آنریبل هدایت الله خان۔ (مداخلت) ودریږئ جی، یو منټ۔ هدایت الله خان۔

<u>حاجی ہدایت اللہ خان (وزیر برائے امور حیوانات وامداد باہمی)</u>: خبره روانه ده جی نو دا داسې ده چې دا افتتاح واقعی چې مونږه کړې وه او وزیر اعلیٰ صاحب هم وو، هغه وخت کښې آٹھ سو ملین روپۍ، هغوی مهربانی وکړه او نورې ئے ورکړې د دې د پاره خو بیا پرې غلط بیانی هغوی وکړه او دلته کښې ئے دغه پیش کړو چې دا 'کمپلیټ' شوے دے خو اوس هم دا انفراسټرکچر چې کوم دے، دا هم نه دے پوره شوے، دا هسې گپ لگوی، پوره تقریباً یو نیم کلومیټر یا د هغې نه زیاته ایریا داسې پاتې ده چې په هغې کښې دوئ لا کار نه دے شروع کړے، نو دا جی ډیره د افسوس خبره ده چې اوس دلته کښې په دې ځائے باندې یو سړے راځی او هغه دې هاؤس ته غلط رپورټ ورکوی، نو زه دا وایم چې ٹهیک ده چې مونږ خو د حکومت خلق یو خو مونږ د هغه ځائے نمائندگان هم یو۔ بیا هلته کښې خلق راځی، مونږ ته وائی چې دلته 'کمپلیټ' شوے دے، دا پیسې چا وخوړے؟ نو په دیکښې جی دا کمیټی ډیره مه اوږدوئ او فوری یو هفته یا لس ورځې، چې کم از کم په دیکښې خبره اوشی او زمونږ مقصد دا نه دے چې د چا دغه اوشی، زمونږ دا مقصد دے چې دا کار پوره شی او که پوره هم نه شی خو چې کار خو پرې کم از کم شروع شی چې د هغه کوم ځائے پورې د دې حق دے چې هغه ځائے ته دا اورسی۔ ډیره مهربانی به وی۔

<u>جناب سپیکر</u>: ٹهیک شوه جی۔ (مداخلت) تاسو هم په دې خبره کوئ؟

(مداخلت) نه په دې باندې خبره کوئ؟ جی، (مداخلت)

ودریږه اکرم خان صاحب پرې څه خبره کوی، بیا تاسو ته، ٹهیک کوؤ جی۔ جی اکرم خان درانی صاحب۔

<u>جناب اکرم خان درانی (قائد حزب اختلاف)</u>: محترم سپیکر صاحب، ستاسو ډیره مننه۔ سپیکر صاحب، چونکه بلامبټ ایریگیشن سکیم چې دے، دا زمونږ په گورنمنټ

کښې شروع شوے وو او زه په وزټ باندې تلے وومه، هلته د ټولو عوامو مطالبه هم دغه یوه وه چې مونږ ته دغه سکیم جوړ شی نو زمونږ ایریګیشن سسټم به ټهیک شی خو ډیره د افسوس خبره ده جی، مونږ خو اوس په دې باقی بجټ باندې هم بیا سوچ کوؤ چې په دیکښې نورې داسې خبرې به وی چې دا خو د یو سکیم پته ولګیده چې دا پکښې نا مکمل هم دے او هلته د ګورنمنټ خپل وزیر صاحب چې ولاړ دے چې دا سکیم خو یو نیم کلومیټر نامکمل پاتے دے او بیا دلته زمونږ وزیر خزانه صاحب چې زمونږ ډیر محترم دے، هغه چې کوم بجټ دلته پیش کوی، په هغې کښې پوره صوبه، صوبائی کابینه Approval ورکوی او بیا فائنل په هغې باندې Approval چې دے، هغه به د سی ایم صاحب وی، نو که چرته هم په دې طریقه باندې زمونږ ایریګیشن ډیپارټمنټ دهوکه ورکړې وی زمونږ کیبنټ ته، زمونږ وزیر خزانه صاحب ته، چیف منسټر صاحب ته، نو زما خیال دے جی چې دا خو کمیټی، زه د ثاقب خان او د مفتی صاحب چې چا کار پرې کړے دے، د هغوی شکریه ادا کوم خو زما خیال دے دا خو داسې نه ده چې د کمیټئ کار به په دې باندې، اوس کمیټئ خو دوئ دومره وکړل چې بس دا ئے څرګنده کړه چې دلته دروغ ګوئی شوې ده، د دې هاؤس بې عزتی شوې ده، زما خیال دے چې د وزیراعلیٰ صاحب په Behalf باندې اوس یو منسټر پاڅی او دلته چې چا هم په دیکښې د غلط بیانئ نه کار اخستے دے او د دې هاؤس بې عزتی ئے کړې ده او زما د معزز کیبنټ او د چیف منسټر صاحب بې عزتی ئے کړې ده چې هغوی ته فوری طور سزا ملاؤ شی او که چرته مونږه په دیکښې لاړ شو چې دغه به د ثاقب صاحب ذمه داری وی، دا به د مفتی صاحب ذمه داری وی، دوئ به ئے راوړی او تا ته به ئے پیش کوی نو دا خو داسې خبرې دی جی چې پکار خو دا ده چې ستاسو په دې بجټ باندې لږ یو کمیټی جوړه کړئ، تاسو ته به نور داسې سکیمونه راولی چې هغه به هم په دغه شان باندې وی، نو یو خو ډیر افسوس دے جی، بل د دې ایوان هغه تقدس بحال کول په دیکښې دی۔ دیکښې زه سیاسی خبره نه کوم چې یره د ګورنمنټ بې عزتئ ته زما خیال دے یا هغې کښې مونږه ځوک ټارګټ کوؤ خو دومره لویه نااهلی چې ده، د دې سزا د په فوری طور باندې وی او بیا د ممبران راوړی نو په دیکښې خو سبا پکار ده چې یو اهم

غونډې میټنګ د اوشی، که هغه نن کیدے شی چې اوشی خو کم از کم چې په دیکښې چا هم د غلط بیانئ نه کار اخستے دے، هغوی ته د داسې سزا ورکړې شی چې عبرت ترینه حاصل شی چې آئنده د داسې غلطئ څوک سوچ هم نه شی کولې۔ نو ستاسو به زه شکریه هم ادا کوم او د ګورنمنټ نه زما دا التجاء ده چې په دیکښې د دوئ دا کمیټی چې کومه جوړه شوې ده، د دې خو مونږه ستاینه هم کوؤ خو په دیکښې فوری طور اقدام پکار دے چې دې خلقو ته سزا ملاؤ شی ځکه چې د دې سره د هغې علاقې د خلقو د زندګئ او د موت مسئله ده، یو اهم سکیم دے نو په دې بنیاد باندې جی تاسو ته درخواست دے چې تاسو پوره توجه هم دې خبرې ته ورکړئ۔

جناب سپیکر: ان شاء اللّٰه جی۔ جی عبدالاکبر خان، تا خو کتاب کھلاؤ کړے دے، کیا ہے؟ کتاب تو۔۔۔۔۔

جناب عبدالاکبر خان: ہاں جناب سپیکر، چونکہ ثاقب خان نے ایک انتہائی اہم واقعہ کی طرف اس ہاؤس کی توجہ دلائی ہے اور جس طرح سب نے کہا کہ انہوں نے بہت کام کیا ہے لیکن میں اس کی ٹیکنیکل سائڈ پر بات کرونگا تاکہ ان کا کام بھی آسان ہو، جو انہوں نے محنت کی ہے اور اس ہاؤس کیلئے بھی آسانی پیدا ہو۔ چونکہ سلیکٹ کمیٹی جناب سپیکر، بنائی جاتی ہے Under rule 82، اب اگر آپ Rule 82 کو دیکھیں:

"When a Bill is introduced or on some subsequent occasion the Member-in-Charge may make one of the following motions in regard to his Bill, namely:-

(a) that it be taken into consideration by the Assembly either at once or at some further day to be then specified; or it may"

تو ایک یہ کہ اسی وقت لیا جائے

"(b) that it be referred to appropriate Standing Committee or a Select Committee; or"

جس طرح ابھی ایجوکیشن منسٹر نے کہا کہ اس کو سلیکٹ کمیٹی کے حوالے کیا جائے تو جناب سپیکر، اس کے بعد یہ سلیکٹ کمیٹی کو یہ ہاؤس ریفر کرے گا، جس طرح ابھی آپ نے کہا کہ یہ سلیکٹ کمیٹی کے پاس چلا جائے گا تو پھر سلیکٹ کمیٹی کی Composition ہے جناب سپیکر۔

Composition of Select Committee, 86 rule-----

جناب سپیکر: یہ 82 ذرا۔۔۔۔۔

جناب عبدالاکبر خان: 86،وہ تو82 تھا ناجی۔

جناب سپیکر: نہ82 بل کے متعلق ہے یا۔۔۔۔

جناب عبدالاکبر خان: ہاں یہ صرف بل کے متعلق ہے، Select Committee is only for the Bill کہ جو بل اس ہاؤس میں آئے تو یہ تین موشنز پیش ہو سکتی ہیں کہ Either it be taken into consideration at once or it should be referred to a Select Committee، تو جناب سپیکر، پھر جب اس کی Composition کی بات آتی ہے:

"The Minister to whose Department a Bill relates, the Member-in-Charge of the Bill, the Minister for Law and Parliamentary Affairs, the Advocate General, and either the Deputy Speaker or a Member of the panel of Chairmen, as may be nominated by the Speaker, shall be Members of every Select Committee"

جناب سپیکر، اگر یہ کمیٹی ایگزیکٹیو آرڈر پر بنی ہے، جیسے بھی بنی ہے چونکہ اس کی Composition، نہ تو یہ بل ہاؤس نے ریفر کیا ہے نمبر ون۔ نمبر ٹو جب اس کی Composition بنی ہے تو وہ Composition بھی According to the Select Committee نہیں بنی ہے۔ تو جناب سپیکر، اسلئے یہ ہاؤس اس کی Cognizance اس حالت میں نہیں لے سکتا کیونکہ ہاؤس نے اس کو ریفر نہیں کیا۔ چونکہ انہوں نے کام کیا ہے، آنریبل ممبران صاحبان نے اس پر کافی کام کیا ہے تو میری تو ایک تجویز ہوگی، جس طرح درانی صاحب نے بھی کہا اور آنریبل منسٹر نے بھی کہا، اگر آپ ایک سپیشل کمیٹی بنائیں اور اس کو ایک ٹائم فریم دے دیں، دس دن کا یا پندرہ دن کا (مداخلت) نہیں انہوں نے جو اپنا کام کیا ہے، یہی ممبرز اس میں ڈال دیں، جس ممبر نے ابھی اس پر کام کیا ہے تو یہی ممبرز ہوں لیکن اس کی کمپوزیشن سلیکٹ کمیٹی کی بجائے سپیشل کمیٹی کی ہو اور انہوں نے اپنا جو کام کیا ہے، وہ کام اپنی Recommendation کے ساتھ اس ہاؤس میں پیش کیا جائے ورنہ یہ Retrospective of Select Committee کو نہیں کر سکتی کیونکہ ہاؤس نے ریفر ہی نہیں کیا، جب ریفر ہی نہیں کیا ہے تو ہاؤس اس کی Cognizance کیسے لے گا؟

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: جناب سپیکر، ما تہ لږہ موقع را کړئ۔

جناب سپیکر: جی آنریبل ثاقب اللہ خان۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: سر، زه د ټولو ممبرانو صاحبانو، د هدايت الله حاجی صاحب، د منسټر صاحب، د آنریبل اپوزیشن لیډر صاحب او د عبدالاکبر خان صاحب ډیره ډیره شکریه ادا کوم چې مونږه په دې مسئله کښې سپورټ کوی۔ زه جی لږ، دا ما چې کومه خلاصه اووئیله نو لږ بریف کړم چې کومه مسئله وی او مطلب مې دا وو، جناب سپیکر صاحب، زما مقصد دا وو چې Proper report، تاسو یا سلیکټ کمیټی یا سپیشل کمیټی جوړه کړئ او Proper report تاسو ته او اسمبلئ ته مونږه ورکړو خو سر زه به یو Background ته لږ لاړ شم، کله کله جی دغه شی، سر، دا بزنس چې ریفر شوے وو، هغه د کوئسچن د وجې نه شوے وو جی۔ دا سر د مفتی کفایت الله صاحب کوئسچن وو جی۔ جناب سپیکر صاحب،۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: نه بجټ ډیبیټ کښې ریفر شوے وو، بجټ تقریر کښې شوے وو۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: بنه سر۔

جناب سپیکر: بجټ باندې دوئ تقریر کولو، د هغې نه دا بیا ریفر شو ډیپارټمنټ ته او هغوی پکښې، دا !Minister concerned داسې ده؟

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: نه تاسو کوئسچن کړے وو سر، مفتی صاحب؟۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: فنانس منسٹر صاحب نے یہاں پر Commit کیا تھا، ہمایون خان صاحب نے اپنی سپیچ میں کہ اس کے اوپر ہم انکوائری کمیٹی بنائیں گے۔ بلور صاحب نے بھی مجھے یہی کہا کہ اس کے اوپر انکوائری کمیٹی بنائی جائے تاکہ صاف بات سامنے آئے تو اس کیلئے ہم نے انکوائری کمیٹی بنائی ہے جس کے چیئرمین ثاقب اللہ خان ایم پی اے ہیں اور ساتھ ہی (مداخلت) ہں؟ کوم یو منسټر؟ ایریگیشن، یہ منسٹر ایریگیشن (مداخلت) یو منټ جی ودریږئ دا سید احمد حسین شاہ، ان کی یہ Statement ہے کہ "جناب سپیکر میں اپنے Colleagues کا مشکور ہوں، شکریہ ادا کرتا ہوں کہ ان کی وجہ سے چند باتیں ایریگیشن کے بارے میں آج کرنے کا موقع ملا اور سب سے پہلے تو میں، میں نے نیا Portfolio لیا ہے ایریگیشن کا، اس کیلئے میں چیف منسٹر کا، پارٹی کا مشکور ہوں اور ان شاء اللہ، دا کوم دے، دیکښې مخکښې څه دی، ان کے گائیڈنس کیساتھ ایری گیشن میں کام کریں گے،

ڈیپارٹمنٹ کا، تمام لوگوں کااور میرے ایم پی ایز کا بھی، دیکبنې کوم ځائے کبنې دے ، د دې ذکر چرته دے ؟ خه دا اخوا روان دے۔ مفتی صاحب! دا هم د احمد حسین شاه Statement وو، دا چې مخکبنې ما پرهاؤ کړو، دا د منسټر ایریگیشن 'سټیټمنټ' وو او دا د هغه په وینا باندې تاکہ بات سامنے (مداخلت) دا هغوی سپورټ کړے دے۔ بلور صاحب نے بھی مجھے یہی کہا کہ ان کے اوپر کمیٹی بنائی جائے تاکہ صاف بات سامنے آئے۔ دواړو منسټرانو ورته وئیلی دی ایریگیشن منسټر ته۔ (مداخلت) نه، د هاؤس نه هغه وخت Approval نه وو اخستې شوے؟ هغه وئیل چې دا به گورنمنټ جوړوی، اوس گورو کنه۔ عبدالاکبر خان! اوس څه طریقه ده چې دا ریگولرائز کړو؟

جناب عبدالاکبر خان: سر، ما دا Way out راویستلې ده جی، د هغې د پاره ما دا خبره وکړله جی، Select Committee specifically for Bills چې هغه 'بل' ریفر کړی جی، د هغې د پاره سلیکټ کمیټی وی او بیا د هغې خپل کمپوزیشن دے خو دغه ډپټی سپیکر یا د Panel of Chairmen یو Nominee یا Minister for Law and Parliamentary Affairs، ایډوکیټ جنرل، دا به د هغې ممبرز وی Must۔ د هغې نه علاوه که تاسو نور ممبران اخلئ نو اخلئ به خو دغه به د هغې خامخا ممبران وی، نو As far as Select Committee is concerned, it is out of question ځکه چې دا 'بل' نه وو چې ریفر شو، ما جی ځکه Way out رااویستله چې دوئ کار کړے دے، محنت ئے کړے دے او دوئ دومره لوئے تگ و دو کړے دے نو په ځائے د دې چې لکه مثال دا شے دلته کبنې هسې په هوا کبنې ځی نو که دا تاسو یو سپیشل کمیټی جوړه کړئ او هم دا کسان پکبنې واچوئ، بیا هغه کسان به خپل رپورټ ورکړی۔

جناب سپیکر: سپیشل کمیټی۔ جی شیر شاه خان۔ (مداخلت) وددریږه جی یو منټ، د شیر شاه هم علاقه ده۔ تاسو څه وایئ جی؟ (مداخلت) ده جوړه کړې ده، بنه لانجه ده کبنې ده۔

(قہقہے)

جناب سپیکر: جی شیر شاہ خان۔

جناب شیر شاہ خان: جناب سپیکر صاحب، ډیره مننه۔ یقیناً دا درانی صاحب چې اووئیل نو دا سکیم بلامبټ چې دے نو دا ډیر زیات، څه اویا اتیا کلومیټره اوږد نهر دے او د ایم ایم اے ګورنمنټ ته کریډټ ځی چې یقیناً هغوی پکښې ډیره خواری او په دیکښې سیفن دے او ډیر کار پکښې شوے دے۔ Exact position داسې دے چې کله مونږه موقعې ته لاړو نو 2 لاکھ 18 هزار د دې Length دے، 2 لاکھ 18 هزار Length complete وو خو په هغه لیول کښې فرق وو چې یره دا لیول ښکته دے، پریوتے دے۔ عموماً سکیمونه داسې کیږی لکه په جون کښې د دې فائنل وو نو چې په جون کښې د دې فائنل وشو نو سپیکر صاحب، په جون کښې د دې فائنل وشو نو Balanced work به پاتے وی۔ زه به یو مثال ورکړم، دا په د دغه باندې چې دا برج جوړ شو، په دې روډ باندې، په چوده اګست باندې دا 'کمپلیټ' شو، په دیکښې کار نیمګړے پاتے وو، اوس مونږ چې کله هلته لاړو نو د ټیکنیکل کمیټۍ چې هغې کښې کوم سروے وی، نو سړے د سترګو په نظر وائی چې یره دا نه دے 'کمپلیټ' او بیا پکښې مفتی صاحب دا خبره اوس وکړه چې شپیته فیصده کار نه دے 'کمپلیټ' نو شپیته فی صده، اوس د 75 کروړ روپو کار دے یا به د شپږو لکھو روپو کار بقایا پاتے وی یا به د شلو لکھو روپو کار پاتے وی خو د هغه ټھیکیدارانو چې کوم په دیکښې به شل ټھیکیداران یا پینځویشت وی یا به دیرش وی خو زه وایم چې د بلامبټ نهر چې چا جوړ کړے دے نو په دې اولنی دور کښې ورله ضرب ورکړئ نو دا په 75 ارب روپئ هم نه جوړیږی، دا هغه ډیپارټمنټ له ایوارډ پکار دے، زما خپله خبره ده۔ اوس هغه بلامبټ نهر تقریباً 'کمپلیټ' دے، اوس۔۔۔۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: جناب سپیکر صاحب!

جناب شیر شاہ خان: ثاقب خان! ما له یو منټ راکړه تاسو خو خبره وکړه۔ مونږه چې د هغې وزټ وکړو، هغه ډیپارټمنټ مو نږ له دا یقین دهانی راکړه چې په میاشت کښې به د ننه د ننه مونږه دا Shortcomings اوباسو، تقریباً هغه Shortcomings complete کیدو والا دی، وائی چې دوه ورځې کښې به وشی یا به درې ورځو کښې وشی یا څلور ورځو کښې به وشی خو زه یو ګزارش کومه چې دوه لکهه او اتلس زره فټه اوږد نهر وی او هغه تیار وی او مونږه پکښې، په هغه ورځ باندې

ایک لاکھ 18 هزار باندې او به چلیدې خو دا کار اوس د هغوی، پوسټونه د هغې نه دی Sanction، د آپریشن د پاره، د هغې د پاره پیسې نه دی ایښودې شوی ځکه دا نهر به څه وچلیږی؟ دوه لکهه او اتلس زره فټه نهر خو هسې نه چلیږی چې څو پورې د هغې د پاره سټاف نه وی بهرتی شوے، د هغې د پاره M&R fund نه وی ایښودے شوے نو په هوا خو چلیږی نه، خو چې د کومو خلقو په Behalf باندې Balanced work پاتې وو، دا زه وایم چې 75 کروړ باندې تاسو ضرب ورکړئ نو دا به یا 'اعشاریه زیرو زیرو ون' فیصد هم نه راتلو ځکه چې دوئ خو دغه یو ځائے ګوری۔ یو ځائے ته مونږه لاړو، دا مفتی صاحب وو، شپیته فټه 'کټنګ' ئے پکښې کړے وو نو دوئ یو ځائے کښې فیتې کولې نو ما مفتی صاحب ته اووئیل چې یره اوس د فیتې دا یو سر ته ونیسه او یو به ئے زه ونیسم چې دا ځائے هم ناپ کړو کنه۔ اوس زمونږ سره د فیتو څه حساب کتاب خو نه وو کنه، زمونږ سره د لیولو څه حساب کتاب خو نه وو، هغه ډیپارټمنټ ترینه ریزلټ رااوباسی او هغوی وائی چې دا complete %100 دے یا 'کمپلیټ' نه دے۔ اوس په هغه ډیپارټمنټ د سړی اعتماد نه وی نو بل ډیپارټمنټ ته ئے ریفر کړی کنه، چې سی اینډ ډبلیو ډیپارټمنټ ته ئے ریفر کړی، ایف ایچ اے ته ئے ریفر کړی چې په دیکښې Balanced work څومره پاتے دے نو هله به صحیح اندازه ولګی۔ یو خو د سترګو په نظر خبره ده چې زه وایم چې یره دا 'کمپلیټ' دے او زه وایم چې دا نه دے 'کمپلیټ'، په ټیکنیکل سائډ باندې هغه 'کمپلیټ' وو خو مسئله صرف د څه ده؟ په سیاسی حواله باندې زمین خان او دې خلقو سوال د دې وجې نه پورته کړو چې دوئ په هغه افتتاح کښې نه وو، دا وزیر اعلیٰ صاحب د هغې Inauguration له تلے وو او هغه خلق په دغه افتتاح کښې نه وو نو زما ګزارش دا دے چې که دا کومه نومې کمیټئ ته هم ځی خو زمونږ د ګورنمنټ مؤقف ټهیک ټهاک وو او نهر 'کمپلیټ' دے۔ د منسټر صاحب خبره، دے ورختلے نه دے د 2 لاکهه 18 هزار پورې، هغه پی سی ون چې په دریم ځل Revise شوے دے نو د هغه ځائے پورې 'کمپلیټ' دے جی۔

(قطع کلامیاں/شور)

جناب سپیکر: میرے خیال میں، میں اس کو اس طرح (مداخلت) نه د مابنام مونږ دے ، د مونږ ټائم دے ، نه په دې باندې، پوره موشن ته ئے بیایم کنه، پوره موشن ته ئے بیایمه۔ ما وئیل که دا تاسو رپورټ را کړئ، (مداخلت) نه Written report که را کړئ، اوس خو دا د هاؤس پراپرټی شوه، دومره غټ ټائم پرې ولګیدو نو که Written report ترې واخلو عبدالاکبر خان ؟

جناب عبدالاکبر خان: سر، تا کمیټی جوړه کړې ده، په ایګزیکټیو آرډر باندې کمیټی جوړه شوې ده، دوئ به رپورټ، چا چې کمیټی جوړه کړې ده، هغه له به رپورټ نه ورکوی، منسټر له د رپورټ ورکړی کنه، ډیپارټمنټ ته د رپورټ ورکړی۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: سر! یو پینځه منټه مو که را کړل؟

جناب سپیکر: یره دا ثاقب الله خان۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: سر! که پینځه منټه مو را کړل نو زه ئے درته اسانوؤم۔

جناب سپیکر: جی جی۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: تهینک یو سر۔ سر، زه بخښنه غواړمه، تاسو مې Insist کړئ، تاسو نه مې ټائم واخستو۔ سر، داسې ده چې زه په پوائنټ آف آرډر باندې پاڅیدمه کنه جی، مقصد دا نه وو چې هلته څه چل کیږی، مقصد هغه وو چې کوم مشر عبدالاکبر خان صاحب اوس اووئیل۔ مسئله دیکښې دا ده، مونږ ته چې ټیکنیکل پرابلم ښکاری کنه جی، په دیکښې ډیپارټمنټ مونږ ته Accused دے او ستاسو په حکم باندې دلته خبرې شوې دی، درې ټائمه شوې دی۔ زمین خان صاحب په ټائم باندې، فنانس منسټر صاحب بیا دا سینیئر منسټر صاحب او بیا ایریګیشن منسټر صاحب خبره کړې وه۔ اوس مونږه د هغې رپورټ جوړوؤ جی، چې رپورټ مونږه جوړوؤ لګیا یو سر، هغه به مونږه تاسو ته نه شو پیش کولے، هغه به مونږه پیش کوؤ ایګزیکټیو اتهارټی یا سیکرټری ته، نو ډیپارټمنټ په دیکښې مونږ ته جوابده دے او مونږه ورته تاسو جوابده کړی یو خو سر بحیثیت ممبر، As a Chairman او پارلیمنټرین زه ایګزیکټیو دغه ته Subordinate نه یمه جی، زه تاسو ته Subordinate یمه جی۔ نو د هغې د وجې نه یو غلطی شوې ده، د هغې Correctness د پاره مونږه راغلی یو چې ترڅو پورې د دغه خبره ده

سر، د انفراسټرکچر 16% کار نه وو شوے او Flaws planning کښې ډیر زیات وو جی، هغه ډیپارټمنټ مونږ سره In writing منلې ده او مونږ له ئے راکړی دی In writing چې او دا کار دومره نه دے شوے، دغه شوے نه دے خو سر، د پوره رپورټ درکولو د پاره دې وخت چې زه راپاڅیدلے یم، خالی د دې د پاره راپاڅیدم سر، که چرې تاسو خواهش لرئ، دا ایوان خواهش لری نو مونږ له دا سپیشل کمیټی جوړه کړئ او دا Special Committee Retrospective که کیدے شی، مشر ناست دے، دوئ به Retrospective مونږ ته د هغې اتهارټی راکړی یا د هغې Retrospectively مونږه Approve کړئ سر چې وشی نو چې کوم کار مونږه کړے دے، هغه به ستاسو مخامخ راشی جی چې په هغې کښې څه زما دی As a Chairman، زما د ممبرانو څه دغه دے؟ په دیکښې سر تاسو ته یو بله خبره هم وکړم جی، په دیکښې زمونږ سره د سی اینډ ډبلیو انجینئران هم وو، په دیکښې مونږ سره آډټ والا هم ساتلی وو، په دیکښې مونږه ډیر زیات کار کړے دے او په هغې کښې شوے دے، دیکښې خالی دا نه ده سر چې دا کیږی دیکښې، منسټرانو سره به هم دهوکه شوې وی، دې سره کیدے شی د سیکرټری سره هم دهوکه شوې وی ځکه هغه ئے هم بوتلے وو او هغه ئے هم غلط ځائے ته بوتلے وو، نو زمونږه ریکویسټ دا دے چې په دې ټائم باندې زه رپورټ نه ډسکس کومه لګیا یمه۔۔۔۔

<u>جناب سپیکر</u>: هں؟

<u>جناب ثاقب اللہ خان چمکنی</u>: زه دا وایم چې Retrospectively یو سپیشل کمیټی تاسو دغه کړئ جی۔

<u>جناب سپیکر</u>: یہ رپورٹ آپ کتنے وقت میں تیار کر سکتے ہیں جی Written shape میں؟

<u>جناب ثاقب اللہ خان چمکنی</u>: سر، مونږه یوه هفته کښې د ننه کولے شو جی۔

<u>جناب سپیکر</u>: نه ما وئیل، میں یہ کہتا ہوں کہ اگر آپ دو تین دن میں یہ رپورٹ تیار کر کے منسٹر صاحب بھی اس دن تشریف لے آئیں گے، ان سے بھی ہم ریکویسٹ کرینگے کہ وہ اس دن موجود رہیں تو آپ مجھے بھی پیش کریں اور اس کو پھر ہاؤس کے سامنے میں پیش کرونگا اور ان سے رائے لے لونگا۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: سر، زه به څنګه سر، زه به څنګه پیش کوم؟ سر زه به رپورټ څنګه پیش کومه جی چې زما د غه نه دے شوے جی؟

جناب سپیکر: هں جی؟

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: زه به رپورټ څنګه پیش کوم چې تا سو-----

جناب سپیکر: نه نه، منسټر خو به را شی کنه، هغه ته به پیش کوئ خو چونکه د ې وخت کښې هاؤس کښې د ومره ډ یبیټ پرې وشو چې عبدالاکبر خان-----

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: سر، زما ریکویسټ دا دے، که تپوس وکړئ د هاؤس نه چې سپیشل کمیټئ ته ئے د غه کوی؟

جناب سپیکر: اصل میں، اصل میں Black and white میں اس وقت کچھ On ground ہے نہیں تو ابھی اس پر اتنی بحث بھی ہو چکی، تو میں آپ سے گزارش کرونگا کہ آپ اس کی رپورٹ چاہے دو دن میں تیار کریں، تین دن میں تیار کریں، آپ ہمیں بھی پیش کریں، منسٹر صاحب بھی ہونگے، آپ جس طرح ہمیں Guidance دے رہے ہیں، ان شاء اللہ ایسے ہی اسی کو Sort out کر لیں گے جس طریقے سے آپ کہہ رہے ہیں، سیکرٹریٹ بھی تھوڑا سوچ لے گا اس پر، تین دن میں ہو سکتا ہے کہ آپ پیش کریں۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: سر، په کوم حیثیت باندې به ئے پیش کومه جی؟

جناب سپیکر: گورنمنٹ کو، گورنمنٹ کو، گورنمنٹ کو لیکن چونکہ اس پر ادھر کافی Hot debate ہوئی تو اب ہاؤس کا بھی یہ ایک Prerogative بنتا ہے، حق بنتا ہے کہ یہ ہاؤس کو بھی، ہمیں بھی پیش کرے۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: سر، کوم حیثیت سره جی؟

مفتی کفایت اللہ: آپ ہمیں سیکرٹری کے ماتحت کیسے کرتے ہیں؟

جناب سپیکر: سیکرٹری کی بات نہیں ہے۔

مفتی کفایت اللہ: ہم آپ کے ماتحت ہیں، ہم سیکرٹری کے ماتحت تو نہیں ہیں۔

جناب سپیکر: مفتی صاحب! میں مانگ رہا ہوں۔

مفتی کفایت اللہ: تو آپ ابھی سپیشل کمیٹی کا آرڈر فرمائیں گے، رول کریں گے تو جا کر یہ جائز ہو جائے گا اور اگر سپیشل کمیٹی نہیں ہو گی تو ہم کس حیثیت کے اندر اس کو پیش کرینگے؟ ہم تو سیکرٹری کو جوابدہ ہیں، انہوں نے ہمارا آرڈر کیا ہے۔

جناب سپیکر: یہ جو ایریگیشن منسٹر ہیں، ان کو ہدایت کی جاتی ہے، ریکویسٹ کی جاتی ہے کہ وہ کل حاضر ہوں، اس کو کل تک میں پینڈنگ رکھتا ہوں۔ The sitting is adjourned till 04:00 pm

(شور/تالیاں)

میاں افتخار حسین (وزیر اطلاعات): سر، یو منټ۔۔۔۔

جناب عبدالاکبر خان: سر، دا میډیا والا ملګری واپس راغلل، د دوئ په باره کښې۔۔۔۔

جناب سپیکر: ٹھیک ہے، ٹھیک ہے، بسم اللہ، میڈیا کے دوستوں کو آپ لوگ لائے تھے۔ جی ان کا مسئلہ کیا ہے؟

وزیر اطلاعات: زه ستاسو ډیر مشکور یمه۔

جناب سپیکر: پہلے بتا تو دیں، کیا ہے، ان کا مسئلہ کیا ہے جی؟

انجینئر جاوید خان ترکئ: سپیکر صاحب! ما له هم یو منټ راکړئ؟

جناب سپیکر: ودریږه جی، دا ایشو ختمه شی نو بیا ته اوو ایه۔

وزیر اطلاعات: جناب سپیکر صاحب! تاسو او کتل چې د پریس ملګری بهر ته تلی وو او د هغوی یو ډیمانډ وو او د هغې ډیمانډ مطابق مونږه تاسو ولیږلو او هغوی چې کوم دے نو مونږه رضا کړل په دې شرط چې دلته قرارداد به مونږه ستاسو پیش کوؤ، عبدالاکبر خان هم وو او دا ټول ملګری چې کوم دے، د دوئ په علم کښې دی او دا د 'ویج' بورډ په حواله دے، نو مونږ د مالکانو Against نه یو، دا د مالکانو سره کار کوی خو چې یو طریقه ده، د طریقې مطابق سپریم کورټ فیصله کړې ده، د هغې په رڼا کښې زه قرارداد پیش کوم نو تاسو د Rule 240 د لاندې دا Rule 124 معطل کړئ او ما ته د قرارداد پیش کولو اجازت راکړئ۔

جناب سپیکر: یہ تو میں کرتا ہوں جی لیکن ایک طریقہ ہوتا ہے کہ جو قرارداد آپ پیش کر رہے ہیں، یہ ہاؤس کو میں Lay کرونگا، ایک کاپی تو مجھے ادھر آنی چاہیئے نا۔

وزیر اطلاعات: یو کاپی درانی صاحب! دا ورله وراولیږئ۔

جناب سپیکر: تھوڑا سا Procedure کو بھی Follow کرو جی؟

وزیر اطلاعات: Sorry, sorry، جی مونږ خو وئیل چې تاسو ته د رسید لے دے۔

جناب سپیکر: چا راوړے دے جی؟

وزیر اطلاعات: بخښنه غواړو جی۔ د درانی صاحب مشکور یو جی خپله کاپی ئے د رکړه، مونږ پوهه شوی نه یو۔

جناب سپیکر: زه خو ئے پرهاؤ کړم چې اخر میاں صاحب چرته۔۔۔۔

وزیر اطلاعات: زه جی څه کرکټر خو نه یمه چې وکتې الوزومه؟ (قہقہہ)

قاعدہ کا معطل کیا جانا

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that rule 124 may be relaxed under rule 240 to allow the honourable Minister / Members to move their resolution? Those who are in favour of it may say 'Yes'.

Member: Yes.

جناب سپیکر: یہ تو خالی ایک بندہ 'Yes' کہہ رہا ہے، آپ لوگ Relax نہیں کر رہے ہیں، میڈیا کے دوستو! آپ سے یہ لوگ خفا ہیں؟ Those who are in favour of it may say 'Yes' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The honourable Minister / Members are allowed to please move their resolution.

وزیر اطلاعات: په دیکښې جی د حکومت او د اقتدار ټول ملګری شامل دی، په ځائے د دې چې زه یو یو نوم اخلم، چونکه دا یو داسې مسئله ده چې د سپریم کورټ فیصله پرې هم راغلې ده، قرارداد پیش کوم ستاسو وړاندې۔

قرارداد

(ساتویں ویج بورڈ ایوارڈ کے تحت اخباری ملازمین کی تنخواہیں اور واجبات)

وزیر اطلاعات: خیبر پختونخوا اسمبلی کا یہ نمائندہ ایوان خیبر یونین آف جرنلسٹس کے اس مطالبے کی مکمل تائید اور حمایت کرتا ہے کہ اخباری مالکان سپریم کورٹ کے حکم کے مطابق اپنے کارکنوں کو ساتویں ویج بورڈ ایوارڈ کے تحت تنخواہیں اور تمام واجبات ادا کریں، نیز بقایاجات کی فوری ادائیگی یقینی بنائی جائے، اخباری اداروں میں قانون کے مطابق ورکروں کو چھٹیاں اور دیگر مراعات دی جائیں۔ یہ ایوان خیبر پختونخوا

حکومت سے مطالبہ، ایوان خیبر پختونخوا حکومت سے، دا خو حکومت زہ پخپلہ یم خو د ځان نہ بہ مطالبہ کوم، وہ سرکاری اشتہارات کے اجراء کو ساتویں ویج بورڈ کے ساتھ مشروط کردے۔

<u>جناب سپیکر</u>: جی۔ بل څوک خوئے پیش کول نہ غواړی جی؟

<u>جناب عبدالاکبر خان</u>: ملگری یو ورسرہ جی۔

<u>جناب سپیکر</u>: ستاسو د طرف نہ ہم دا دغہ دے، عبدالاکبر خان! تاسو۔۔۔۔۔

<u>جناب عبدالاکبر خان</u>: او او، بالکل جی، بالکل۔

<u>حاجی قلندر خان لودھی</u>: جناب سپیکر!

<u>جناب سپیکر</u>: لودھی صاحب۔

<u>حاجی قلندر خان لودھی</u>: جی ہاں، ہماری طرف سے بھی۔۔۔۔۔

<u>جناب سپیکر</u>: میاں صاحب! آپ نے تو سارے، سرکار کے اتنے اشتہارات، اتنا خزانہ ان کو دیا ہے پھر بھی ان کو نہیں دے رہے ہیں کچھ؟

<u>وزیر اطلاعات</u>: او جی۔ سپیکر صاحب، ہم دا خبرہ ما کولہ، زہ بہ لږ پہ اردو کښې اووایمہ۔

<u>جناب سپیکر</u>: یہ ان بیچارے ورکروں کو کیوں نہیں دے رہے ہیں؟

<u>وزیر اطلاعات</u>: میں یہی کہنا چاہ رہا ہوں۔ چونکہ آج کل بہت مسائل بھی ہیں، مالکان کو مسائل ضرور ہیں، کاروبار کا بھی مسئلہ ہے اشتہارات کے حوالے سے، تو چند اخباروں کو اگر اشتہار دیا بھی جائے لیکن یہ مسئلہ تمام اخباروں کے ورکروں کا ہے، لہذا میں اس موقع پر یہ ضرور کہونگا کہ سپریم کورٹ نے Decision دیا ہے تو اس پر عمل کیا جائے۔ ہم ایک دوستانہ ماحول چاہتے ہیں، میں نے اس بارے میں مالکان کو بلایا بھی ہے اور مزید بھی ہم ان کو بلا کے پیار اور محبت سے بات کرینگے لیکن چونکہ ان کا ایک مسئلہ ہے، ہمارے ذمہ بھی ہیں۔ ہم اسمبلی کے تمام لوگ بھی چاہتے ہیں، آپ بھی درست فرما رہے ہیں کہ ان کو بہت سارے اشتہارات مل رہے ہیں۔ میں آپ کو یہ بھی بتاتا چلوں کہ جن اخباروں کو اشتہارات مل رہے ہیں تو ڈیپارٹمنٹ والے خود کہتے ہیں کہ ان کو دو، یعنی یہ جس ڈیپارٹمنٹ کے اشتہارات ہوتے ہیں، البتہ ہم ایک اشتہار دینے سے گریز کرتے ہیں کہ جب کوئی ڈیپارٹمنٹ ایسا اخبار ہمیں پوائنٹ آؤٹ کرے کہ جس کی Circulation سرے سے موجود نہ ہو تو پھر اشتہار دیگر اشتہار کو چھپایا جاتا ہے، یعنی عوام تک وہ نہیں

پہنچ پاتا۔ لہذا اس کی ہم حمایت نہیں کرتے، باقی ہم ڈیپارٹمنٹ کو زیادہ Consider کرتے ہیں کہ جب وہ کہے کہ فلاں فلاں، تو تین چار ایسے اخبار ہوتے ہیں کہ ان کو دینا پڑتا ہے جس کی Circulation زیادہ ہو، جس کو لوگ زیادہ دیکھتے ہیں۔ لہذا اب یہ اخباری نمائندے، جو ورکرز ہیں، میں ان کے ساتھ بھی ہوں اور جو مالکان ہیں تو ان کے ساتھ بھی اسلئے ہوں کہ وہ بھی اس خیبر پختونخوا کے باسی ہیں، ہم پیار اور محبت سے مسائل حل کریں گے لیکن ان کے حوالے سے میں نے بات کی بھی ہے، ایسا وقت بھی آیا ہے کہ جب ان کو مراعات نہیں مل رہی تھیں تو میں نے اشتہارات روک بھی دیئے تھے اور جو حساب کتاب ان کا بنتا تھا، میں نے اسلئے روک دیا تھا کہ آپ جب ان کا حصہ نہیں مانتے، ان کو حصہ نہیں دیتے تو پھر آپ کو بھی پیسے نہیں ملیں گے۔ لہذا ہم انصاف کے تقاضوں کو پورا کریں گے، اگر مالکان کو مسائل ہیں تو ان کا حل نکالیں گے اور اگر ورکرز کو مسائل در پیش ہیں تو ان کا حل نکالیں گے اور ان کے ساتھ ہیں۔

<u>جناب سپیکر:</u> شکریہ میاں صاحب۔ میرے پاس پندرہ بیس یہ اخبار آتے ہیں نا، میں ان کو دیکھتا ہوں تو چھوٹے اخباروں میں خبریں مل جاتی ہیں، بڑے میں صرف اشتہارات پڑھنے کو ملتے ہیں، سامنے والا پیج بھی پورا اشتہاروں سے بھرا ہوتا ہیں، خبریں کم اور اشتہارات زیادہ، تو Anyhow آپ نے چونکہ موشن موؤ کی ہے تو The motion before the House is that the resolution moved by the honourabe Members / Minister may be adopted? Those who are in favour of it may say 'Aye' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried)

<u>Mr. Speaker:</u> The 'Ayes' have it. The resolution is adopted unanimously. Javed Khan Tarakai Sahib, please.

<u>انجینئر جاوید اقبال ترکئ:</u> ډیره مهربانی، Bus خو رانه وتے وو خو تاسو موقع راکړه چې زه پکښې کښیناستم۔

<u>جناب سپیکر:</u> د مونځ ټائم دے جی، بسم الله۔

رسمی کارروائی

<u>انجینئر جاوید اقبال ترکئ:</u> د ټولو نه مخکښې جی زه د خپل طرف نه او د خپل کور د طرف نه چې په اسفندیار خان باندې کومه حمله شوې ده په چارسده کښې جی، د دې سخت ترین مذمت کومه جی او ورسره ورسره چې ښنګه په بنوں کښې حملې شوې دی یا په نورو ځایونو کښې حملې کیږی، مونږه د دې سخت مذمت کوؤ

جی، صحیح شو جی۔ بل یو دوہ درې خبرې دی جی، لږ ټائم به اخلم، ډیر ټائم به نه اخلم، وخت مابنام دے جی او یو مسئله دا ده جی چې لیونی سپی ماشومان چیچی، زما په Constituency کښې هغه بله ورځ دوه ماشومان ئے چیچلی دی جی او نور هم داسې ځائے په ځائے واقعې کیږی چې لیونی سپی په یخنئ کښې، په ډیره یخنئ کښې یا په ډیره ګرمئ کښې د دې دا تعداد زیات شی جی نو مونږ تاسو ته دا درخواست کوؤ چې هیلتھ ډیپارټمنټ ته او لوکل ګورنمنټ ډیپارټمنټ ته انسټرکشنز ورکړئ چې د دې غم وکړی۔ مخکښې به په کمیټئ کښې دوایانې ملاؤیدې او هغوی به مطلب دا دے چې هغه سپی ځائے په ځائے باندې وژل، اوس خو هغه حساب کتاب نشته جی، سپړے ګانې به کیدې۔۔۔۔

میاں افتخار حسین(وزیر اطلاعات): جناب سپیکر صاحب!

انجینئر جاوید اقبال ترکئ: میاں صاحب! یو منټ جی، دا ډیره ضروری خبره ده جی۔ نو دې طرف ته توجه ورکول غواړی۔ بله یوه خبره جی زما په ذهن کښې جی، نن سبا د خودکشئ ریټ ډیر زیات شوے دے جی، زما په دغه کښې هغه بله ورځ هم درې ځلورو کسانو خودکشی کړې ده جی۔ د غنمو دوایانې ملاؤیږی چې کوم غنمو ته ایږدو جی، دا خبره به تاسو ته وړه ښکاری خو ما ته غټه ده جی، نو دا څه ریګولیشنز جوړ کړئ، داسې څه Restriction جوړ کړئ یا دا ګولئ ختمې کړئ چې دا ځائے په ځائے بې ترتیبه ملاؤیږی او بیا ئے ځوانان خوری او د هغې سره هغوی خودکشی کوی جی۔ دا دوه مسئلې داسې دی، په دیکښې لوکل ګورنمنټ هم Involve دے او په دیکښې هیلتھ هم Involve دے جی، دې طرف ته توجه ورکړئ۔ یو بله خبره کومه جی۔ باچاخان میډیکل کمپلیکس دے جی، هغه بالکل په بد حال باندې پروت دے، هغلته د Staff shortage دے، زه تاسو ته دوه منټه کښې یو Glance ښایمه جی۔ د سپیشلسټانو Sanctioned پوسټونه 25 دی، 19 پکښې تر اوسه پورې Vacant دی جی۔۔۔۔

جناب سپیکر: جاوید خان!

انجینئر جاوید اقبال ترکئ: SMOs دی جی Five sanctioned دی او Five پکښې Vacant دی۔ زه بس خبره ختمومه۔۔۔۔

جناب سپیکر: جاوید خان! جاوید خان!

انجینئر جاوید اقبال ترکئی: زه بس خبره ختمومه جی۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: نہ، جب یہ۔۔۔۔۔

انجینئر جاوید اقبال ترکئی: پیرا میډیکل سټاف دے پکښې جی، 38 پکښې Vacant دی جی، که تاسو دې طرف ته توجه نه ورکوئ نو بیا د سحر نه به د ماښامه پورې مونږ څه خبرې کوؤ جی؟ نرسیانې پکښې جی 60 sanctioned دی، لس پکښې مطلب دا دے چې Shortage دے، د هغې جی نور سټاف چې دا چوکیداران دی یا ټیوب ویلز آپریټران دی یا Receptionist دی، د 17 په هغې کښې کمے دے جی، دې طرف ته توجه ورکول پکار دی۔ یو بله اخرنئ خبره، خبره راغونډومه جی، یو خبره جی۔ دا۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: یہ آپ جس طرح بول رہے ہیں نا، یہ آپ پورے سال کا بھڑاس آج نکال رہے ہیں، کیوں کل چھٹی کر رہے ہیں؟

انجینئر جاوید اقبال ترکئی: نہیں، میری ریکویسٹ ہے کہ اس طرف توجہ دی جائے۔

جناب سپیکر: نہیں کسی Written motion میں لے آئیں تو اس پہ ایکشن لیا جائے گا۔ اب پچاس چیزیں آپ نے اکٹھی کی ہیں۔ کونسا منسٹر صاحب اتنا وہ ہوگا کہ ڈیپارٹمنٹ سے انفارمیشن لئے بغیر وہ آپ کے سوال کا جواب دے؟ میاں صاحب! یہ جو دو چیزیں انہوں نے اہم نوٹ کروائیں، اس پر آپ تھوڑا جواب دیدیں جی۔

وزیر اطلاعات: جناب سپیکر صاحب! دا د لیونو سپو خبره، دا خو یقیناً چې زمونږه او ستاسو یاد شی چې د دې د پاره باقاعده مهم چلیدو او یقیناً چې دا کله بنده وخوری، د هغې علاج هم ډیر گران دے او د علاج سره سره دلته Available هم نه دے۔ دا خبره چې دوئ کوی، بالکل درست کوی، مونږ به دې طرف ته چې کوم توجه ضرور کوؤ چې د سپو د پاره دغه رنگ د کمیټو په سطح د دوایانو بندوبست وشی۔ دلته چې زمونږ څومره ملگری د ډیپارټمنټس ناست دی، خاصکر دا لوکل باډیز والا مسئله ده او د هیلتھ والا څوک هم چې ناست دی چې د دې د پاره د لیونو سپو په حواله خپل ډیپارټمنټونو ته کومې کومې ضلعې دی چې هغوی ته دوایانې اورسوی چې دا مهم سر ته اورسی۔ بل د غنمو د دوایانو

دا ډیره ټهیک خبره ده، زمونږ ډیرو خلقو ته پته نه لګی چې دا بنده ولې مړ شو، په څه مړ شو؟ دا د غنمو دوائی چې ده، دا په عام مارکیټ کښې Available وی، عام خلق ئے چې خوری او خودکشئ پرې کوی نو هغه د دې په ذریعه باندې کوی، په دیکښې ډیر احتیاط پکار دے، په بې ترتیبئ باندې استعمال او هر چا له ورکول نه دی پکار، بالکل دا دوئ ډیره ټهیک پوائنټ آؤټ کړې ده، دلته د ایګریکلچر ډیپارټمنټ چې ذمه وار ملګری ناست دی، هغوی ته دا تاکید کیدے شی چې کوم کوم خلقو ته دوائی ملاؤیږی چې د هغه نوم لیکلے شی چې چا چا ته ضرورت وی چې د ضرورت مطابق ملاویږی او عام مارکیټ کښې چې دا دوائی د حکومت د طرف نه خوریږی چې دغه رنګ عام خلق په ناپوهئ کښې مړه کیږی نه او خودکشی نه کوی۔ بالکل دا دوه خبرې چې کوم دے، بل د هیلتھ په حواله جی دوئ وائی چې هغلته د نرسانو کمے دے، د ډاکټرانو کمے دے، مخکښې ورځو کښې سی ایم صاحب د ډاکټرانو منظوری کړې ده، آسامئ په هر ځائے کښې شته خو واقعی چې په تعداد کښې ډیر زیات کمے دے او دا مسئله زمونږه Overall په ټوله صوبه کښې ده، څنګه چې جاوید خان دلته اووئیل، دا هم درست ده او هغه ډاکټران چې کوم راځی، دا به هم هغه ځایونو ته ځی چې په کوم کوم ځائے کښې د هغوی مطلب د ادے چې کمے دے او دغه رنګ د نرسانو د پاره هم نوې چې کوم دے منظوری ده چې نورې نرسانې به بهرتی کیږی، هغه هم چې په کوم کوم ځائے کښې ضرورت دے، د ضرورت مطابق به په هغه ځائے کښې تقسیمیږی۔ سپیکر صاحب، ستاسو د حکم مطابق مې زر زر جواب ورکړو، که څه کمے پکښې وی نو خیر دے بخښنه غواړم۔

Mr. Speaker: Thank you ji. The Sitting is adjourned till 04:00 pm of tomorrow afternoon.

(اسمبلی کا اجلاس بروز منگل مورخہ 11 دسمبر 2012 بعداز دوپہر چار بجے تک کیلئے ملتوی ہو گیا)